

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Panim me'ivot

Sefer She'elot u-teshuvot - ye-ḥidushim u-ve'urim mi-Masekhet Kidushin
u-Vetsah

Eisenstadt, Me'ir Ben-Yitshak

קחצי נב ריאמ, טטשנזיא

Zultsbakh, 498 [1737 oder 1738]

הציב ישודיח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9429

אשר למדתי עם בני ישיבה

גמרא

מאי טעמייהו דב"ס מוקנה הוא כו' קא סלקא דעתין אפילו מחן דשרי במוקנה כנולד אסור ואי טעמייהו דב"ס ויש לדקדק כיון דעיקר קושיית המקשה תכולד א"כ תיד הוי ליה למימר מ"ט דב"ס כנולד הוא ועוד איכא למירוק דקאמר קא סלקא דעתין אפ"י מחן דשרי במוקנה כנולד אסור מי הכריחו לסברא זו לומר אפילו מחן דחסיב במוקנה כנולד אסור דילמא באתת למ"ד דמוקנה שרוולא תקשי ליה לב"ס :

וגראה

ל' לומר דבאתת דהמקשה ידע דמוחלפת השיטה דב"ס כר' יהודה ובי"ה כר' דלית ליה מוקנה וע"כ משום דסתם לן תנא כשנת כר"ס דמחמכין את הדלוטין כו' וע"כ מוכרחין אנו להפך ב"ס כר' ובי"ה כר"ס וכתבו הסו"ס כר' ס' מוקים לב"ס כר' וק"ש דתמי אילמי דהאי סתמ' מהאי סתמא ותיקנו משום דכעדיו'ל תני לה גבי קולא ב"ס וחומר' ב"ס א"כ עיקר הוכחה דנריבין אנו לומר מוחלפת השיטה משום דלא קמיני לה גבי קולא ב"ס וחומר' ב"ס א"כ מ"ט לא מוכח מידי כיון דקמיני תמס קולי ב"ס גבי נולד ק"ו גבי מוקנה אלא דעיקר הוכחה מבי"ה דהא ב"ס גבי מנביהן את ליה מוקנה ואם איתא אמאי לא תני בעדיות גבי קולי ב"ס וחומר' ב"ס לא שמעוין דאפילו במוקנה כמי אסור אלא ע"כ מוחלפת השיטה ומדברי ב"ה מוכח נמי היפוך דברי ב"ס דאית ליה מוקנה וזה כוונת המקשה והתם דבריו כן הוא מ"ט דב"ס מוקנה הוא דהא ע"כ ס"ד דמוחלפת השיטה ובי"ה אית ליה מוקנה ופריך ומאי קושיא דילמא ב"ס לית ליה מוקנה לב"ס אין אנו נריבין להחליף דמעדות אין כאן ראי' דלא תני קולי ב"ס דק"ו כנולד דאפילו נולד לית ליה וקאמר קא סלקא דעתין דע"כ אפילו מחן דשרי במוקנה כנולד אסור דהא ע"כ לב"ס א"כ חומר' ב"ס דשנת השיטה מדלא תני בעדיות גבי חומר' ב"ס וקשה ב"ה דשנת אחתניתין דיקו וע"כ מוכרחים אנו לומר דאפילו ב"ה דשרי במוקנה כנולד אסור כיון כשנת בין בי"ט וכיון דאנו נריבין לומר דמוחלפת השיטה א"כ הדרה קושיא לדוכתא מ"ט דבית שמאי דהא אפילו במוקנה אסור דע"כ אית ליה לב"ס אפילו מוקנה אסור ודוק ושמעתי שאומרים כיוצא בזה בשם הגאון מהור"ר העשיל ז"ל ושמחתי כעל כלהון שהיה בר מזלו כסברא זו וכך היה הוכחו דבריו שהמקשה פריך מאי קושיא דילמא ב"ס לית ליה מוקנה דאין לומר דס"ד דמוחלפת השיטה דא"כ אדפריך אבי"ה ולמה לא פריך אבי"ה ומתקן לעולם דאית ליה מוחלפת השיטה אלא דס"ד דאפ"ל מחן דלית ליה מוקנה אית ליה נולד ולכך לא קשיא ליה על ב"ה אלא קשיא ליה מ"ט דב"ס מוקנה הוא ודברי פי חכם בין ועולה לפונה אחת עם מה שכתבתי :

יש

לדקדק בסוגיא זו ומאי דוחקא דרב נחמן לאוקמי בשנת דמוקנה ונולד מותר וגבי י"ט מחמיר אפילו במוקנה וזה הוא כבר הסברא כמו שהקשו כל הפוסקים הביא הרא"ש בסוף מיתלתן נתיא כמו דס"ד דאפילו מחן דשרי במוקנה כנולד אסור ואין חילוק בין ו"ט לשנת ובי"ה סברי נולד אסור כיון כו' הן בשנת ובי"ה סברי דמקלין בי"ט טפי משנת דהא על ב"ס לא קשיא מידי כמו שפי' רש"י ומי אומר דב נחמן הני דבית הילול כר' משמע דעל ב"ס לק קשיא ליה דהא לפי האמת מ"י קשיא ב"ס דמקיל כאן וגבי מגביהן ב"ס מחמיר וע"כ נריבין אנו לומר דלב"ס קיל ליה י"ט משנת א"כ נתיא נמי לב"ה י"ט ושנת שנים ואנו אין לנו אלא ב"ס כר' ובי"ה כר"ס אלא כנולד סברי לי לב"ה בין בשנת ובין בי"ט אסור ומוקנה בין בשנת בין כ"ט מותר ואין לומר דהא בי"ט תנן אין מקיימים פנים מן הקור' כו' דילמא תמס מיירי באינו ושכ ומנפס

ואף ר"ס מודה ומכ"ל לר' נחמן לחלק בין י"ט לשנת וכמו שהקשו התוספות בפ' מי שהשך דף קכ"ו ד"ה והא אומר ר"י הלכה כשנת משנה תימא לר' כי מוכח מהכא דלא סברי ליה כר"ס דסתא אית ליה לר' ונחמן מנו דאיתקני לבין השמשות איתקנא לכל היתא וקורה שנסברה אפילו לר"ס איתקני קודם שביטתה דהוי מוקנה מחמת חסרון כיום דמודה כו' ר"ס אבל מתניתין דמחמכין לא איתקני בין השמשות ותירוז ריב"ה דמסתמא מתניתין בכל ענין איירי בין אוחן שראוין לכלבים בעודן חיים בין שאינן ראוין לכלבים דככלה שרי ר' שמעון אלמא לית ליה מנו דאיתקני ולפ"י כיון דלית לי לר"ס מנו דאיתקני אפילו מחמת חסרון כיום כש"כ כנולד כי האי דשרי כמו שכתבו התוספות דאי בעי שחיש ליה ואכיל כל שבעה ולפי זה נתיא הכי דמביא גבי שנת דסתם לן תנא כר"ס דמחמכין את הנכילה וע"כ לית ליה לר"ס מנו דאיתקני בין השמשות וכ"ס כנולד דביה דמחמיר וגבי י"ט גבי אין מקעיין ענין דמחמירין ע"כ כר' דאית ליה מוקנה ולא כר"ס דהא לית ליה מנו דאיתקני וע"כ נריך ר' נחמן לחלק גבי י"ט דקיל אתי ולולוי ב"י מחמירין כר' וגבי שנת דמחמיר ולא אתי ולולוי מקלין בין במוקנה בין כנולד דהא אפילו מנו דאיתקני לית ליה לר"ס :

ורפ"ז

מיושב קושיית מהרש"א שהקשה כר"ס מגביהן וז"ל ואין להקשות אמאי לא מיייתי הק' סתמא גבי שנת ושער אופנין כו' ולפי מה שכתבנו נתיא דמההיא דשער סל אופנין לא מוכח מידי דלית לר"ס מנו דאיתקני וז"כ הדרה קושיא לדוכתא מכ"ל לר' נחמן לחלק להקל גבי שנת ולהחמיר גבי י"ט דילמא ר"ס מודה גבי נולד דאסור ולכך הוה נריך להביא דאי מהך מחמכין הנכילה דאפילו מנו דאיתקני לית ליה וכ"ס כנולד וגבי י"ט מחמירין יותר . ולפ"י מיושב נמי קושיית התוספות בסוף פ' נוטל דף קמ"ג ע"א כר"ס אנו אין לנו והא דלא מיייתי סיעתא מעדיות משום דמאי אולמא דהא מהא עכ"ל אבל לדברינו נתיא מעדיות אינו מוכח אלא דב"ה מקיל ולית ליה מוקנה אבל גבי נולד אינו מוכח מידי דילמא ר"ס גמי ס"ל כנולד אסור בין בשנת בין בי"ט ולכך אינטרדך לאחוי סתמא דמחמכין דאפילו מנו דאיתקני לית ליה וכ"ס כנולד ובי"ט מחמירין ובגמ' דאיתקני כר' יהוד' משום דו"ט קיל ובא אין מקום לקושיית התוספות שהקשו בשמעתן ב"ה אין מקעיין דהא ר"ס אינו מחמיר אלא כיושב ומנפס דזה אינו דמיייתי ראי' מהך דמחמכין הנכילה לפני הכלבים אפילו ב"ס סתמא ואינו ראי' לכלבים בעינו בחיים אפי"ה לא חסירי מחמת דאיתקני אפילו אינו יושב ומנפס וע"כ האי דאין מקעיין כר' יהודה אתי וזה ברור כמו שכתבו התוספות בפ' מי שהשך דף קכ"ו :

גמרא

גבי שנת סמים לן תנא כר"ס כשנת מהר"ס לובלין וז"ל נראה הא דקאמר ר"כ אנו אין לנוכו' ופי' רש"י כך שמעתי מרבתי וכו' אין רנה לומר ששמע מפי רבתי ש"ס אומרים מסלק הטבלה וכו' ובי"ה אומרים מגביהים וכו' דא"כ לתה הוה נריך לומר גבי שנת סמים לן תנא כר"ס וכו' תיפוק ליה דכך קיבל מרבתי ולא היה לו להביא אלא האי סתמא דו"ט אלא דרנה לומר דשמע מרבתי סתמא דב"ס סברי ליה כר' ובי"ה סברי ליה כר"ס ומסברא עגמו הואיל ואשכח גבי שנת דסמים לן תנא כר"ס אוקי קבלתו ששמע מרבתי שבי"ה כר"ס היינו גבי שנת אבל גבי י"ט דסמים לן תנא כרבי יהודה אוקי לב"ה כר' עכ"ל ומקשיין העולם על דבריו דהשתא דשמע סתם מרבתי דב"ס כר' יהודה ובי"ה כר"ס לתה הוה נריך להביא סתמא דשנת לא היה לו להביא אלא האי סתמא דו"ט כר' יהודה ומיילא אוקי קבלתי מרבתי בשנת ונראה דאין כאן קושיא דאי

הירוש' ביצה פרק א

ובזה

ניחא דהא כרוס שבועות דף ד' פריך נמי אדרבי יוחנן מי אמר ר' יוחנן הכי והא אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ומשני ר' סמחא אחרניא אשכח ופריך מבדי האי סתמא והאי סתמא מאי חוי דעבדי כי האי סתמא לעבדי כי האי סתמא כו' ולא פריך גבי שבת הכי אלא ע"כ דטעמא משום דרבי הדר כי מסתמא קמא וסבירי ליה כסתמא כפרא ומשנה לא וזה המקומה אבל הכי נגד ב"ה חי אפשר לומר להדר כי רבי וע"כ דברי ב"ה הם דוקא ולכך פסק כר"ס גבי מחטין וע"כ האי סתמא דלין מסקין וסוסיין את המדבריות דסתם רבי לא סור מוכרחים אלו לומר כמו שכתבו התוספות ע"כ דהוי כנדרוגות ונימוקין דמורה ר"ס אלא דמתיקרא לא בעי למימר הכי עד שהכריח סברה זו דסתמא אחרניא אשכח מבח לאנו אין לנו וכ"ה כר"ס וע"כ לא יסבור רבי לסתום ביחוד נגד ב"ה אלא ע"כ דהפס ר"ס מורה דהוי כנדרוגות ונימוקין וק"ל :

ובזה

מיושב קטניות מהר"ס א דהקשה גד"ה מוקי לב"ה כר"ס כו' ו"ל ועוד קשה דפרק מי שהחטיף לא משכה אליבא דר"י סתמא כר"ס אלא הך דמגביהו דב"ה כר"ס אמאי לא תקשי להו מכלן להחליף הך דמגביהו ע"כ ולדבריו אין כאן קטניות דע"כ הך דמגביהו מהפך דסבר ב"ה דמוקנה מותרת כשכתי דאי סבירי ליה לב"ה דמוקנה אסורא אך סתים רבי וסני דברי ר"ס גבי מחטין בלשון רבים נגד דברי ב"ה אלא ע"כ הך דמגביהו מהפכו וק"ל :

ע"כ תוספות ד"ה

אין מבקשין כו' וא"ת והא ר"ס אינו מחזיר אלא מוסב ומגפה ונריבן אנו לומר דסבירי להו דר"ס אינו מתייר מוקנה אלא כיושב ומגפה כדאיתא כרוס המביח דף ל' ע"כ וכתבו התוספות בחולין דף י"ד ד"ה מחטין דבהמה נמי מיירי ביחב ומגפה סתם יסתמו הש"וואחרי' דואין אותן וכן כתבו התוספות בעירובין דף מ' ע"א בד"ה והא דחיי מחתמול נקשרה וזה דוחק וכבר כתבו דאפשר לומר לר"ג דסבירי ליה דחלוך ר"ס אפילו ב"ה סתמו דמותר' אפילו בלא יושב ומגפה נמי מותר והא דמחלקין בין יושב ומגפה לשאר אמוראי' דלית להו אקומת' דר"כ :

דף ג' ע"א תוספי ד"ה

גזירה שמה יעלה וישלש פתח כו' והעלו התוספות דאינו נרדף לטעמא דשמה יעלה ויתלוש היבט דלא הוי מוקנה כגון כהנר דהוי מוכן לעוררין ואינו נרדף לטעם חוקנה דכבר דבעי מרי וחנינא דלא שייך שמה יעלה ויתלוש דלדבורי מדבר ודבריהם דחוקים מאוד דהא גבי בינה נמי לא שייך גזירה שמה יעלה חפ"ה קתמרי דבכלל גזירת חבמים היפה שחף היא פרי הנוסר אף דליבא למיגור שמה יעלה ח"כ ק"ץ בפירות המחובר' שהם תלושי' שיש לאסור בכלל גזירת חבמים דהוי פרי הנוסר דהא עכ"פ שייך בהם תלושי' ולי נראה דאינו נרדף הכי מרי טעמא לפי מה שכתבו התוספות בפרק כירה דף מ"ה ע"כ ד"ה דלית ביה כינה דאסור משום גולר כ"ע דרבי יוחנן גופי' מפרש טעמא דפינה משום מסקין שבו ואפשר משום הכי לא הוי אסור ר"ס לטלטה אלא לאכילה עכ"ל ולפי זה ניחא כי משום שמה יעלה ויתלוש או סתם יסחוט לא הוי אסרי אלא באכילה משום מוקנה אסורים אפילו בטיטול ואי משום פוקגי לחוד ה"א בפירות החיין דרגנים לבגור מפנין והיא מגפה לכך ר"ס מורה דמותר' קת"ל הך גזירה שמה יעלה ויתלוש וכיון דאסור'ם באכילה כיון שהיה מחוברים בין השמשות ולא לקטניהו מאתמול והוי כנדרוגות ונמוקין דמורה ר"ס ואסור' אף לטלטה ובתירוץ זה אין אנו נריב' לכל הדחוקים וק"ל :

ד"ה

ר' יוחנן אמר מוחלפת השיטה כו' ותיבא דהא ר"י גופי' פסיק בפרק חביות דהלכה כר"י כו' וזה פשוט שבועות' התוספת בשלמא בלא פ"ר ר"י הימי אומר דמוחלפת השיטה הך דכלכלה ופתיק ר' יוחנן שפיר כר' יהודה אבל הסתא דפירוש ר"י עיקר דמוחלפת היא דלין סוסיין א"כ הקשו שפיר ותיבא הא ר"י גופי' פסיק בפרק חביות דהלכה כר"י ועל זה תירגו דר"י קאמר לפי אותן אמוראי' דלא סבירי מוחלפת השיטה ובפרק חביות מביאי' התוספות רחיות כנדרוגות דלירוב דכן הוא סוגי' הש"ס וכפ' בכל מערבין דף ל"ט ע"א כתבו התוספות דבלאו כל הראיות אין סברא להפך הך דכלכלה כל הכנות יעויין ע"ס

דלא לאו סתמא דשבת הימי אומר דסתמא דר"ט דלין מבקשין משום מוקנה ב"ט וק"ו לשבת וא"כ למה מוקי קבלת רבותיו בשבת דחמיר מי' ולא מוקי קבלת רבותיו ב"ט דקיל משבת דלין הלכה באומו סתם אלא כקבלת רבותיו דכ"ה כר"ס דלית ליה מוקנה ובשבת סבר ב"ה מנערה את הטבלה דלית ליה מוקנה וא"כ הוכרח להביא סתמא כשבת דסתים לן רבי דלין איסור מוקנה וגבי ר"ט דיש איסור מוקנה וא"כ ע"כ ניחא ליה טפי לאוקמי קבלת רבותיו גבי שבת וע"כ טעמא דשבת חמיר ולא אתי ללולוי ב"י וק"ל - ולי נראה דמפי' התוספות נראה דהס פירשו מה דאמר אנו אין לנו וקילל מרבותיו ע"כ משום דקשה ליה סתמא דשבת דמחטין אסתמא דמגביהו דסבירי לבי"ה אסור משום מוקנה ולכך אמרו אנו אין לנו דהא הקשו התוספות בד"ה מוקי לב"ה בר"ס וקשה דמאי אולמי דהאי סתמא ואי הוי מפרשי כפי' מהר"ם לובלין א"כ אין מקום לקשייתם כיון דהיה לו קבלה מרבותיו דכ"ה כר"ס ולכך ניחא ליה לאחלופי השיטה גבי מגביהו אלא ע"כ דקבלתו היתה דמוחלפת השיטה משום דקשה ליה סתמא דמחטין אסתמא דפ"ה אומר'ם מהלך את הטבלה והקשו שפיר מאי אולמי דילמא נחליף סתם דמחטין וניחא דעת ר"י דאמר אם לא היתה כבילה מאתמול אסורה היא נשנית בסתם ודעת פ"ק דקטני מחטין היא דעת ר"ס הוא נשנית במחלוקת בדפירוש הר"ם מלובלין גופי' ועל זה פירשו ו"ל דכעדיית לא עבי לה מקילי' ב"ס וחומר' ב"ה ואין להקשות למה ליה למימר בשבת סתים לן תנא כר"ס מהך דמחטין ולא תני דסתים לן תנא מדלא תני כעדיית מקילי' ב"ס וחומר' ב"ה ככר כתבו התוספות בפרק נוטל דף קמ"ג בד"ה אבל אנו אין לנו ו"ל במסכת' עדיית לא מיתגיי' כהדי קילא ב"ס וחומר' ב"ה והייגו כר"ס והא דלא הייתי שייעמא מהתם משום דמאי אולמי דהא מהא עכ"ל וא"כ כאן כתבו דאליהו האי סתמא דמחטין משום דיש לו שיעמא' ממסכת' עדיית דלא מיתני גבי קולי' ב"ס וחומר' ב"ה ס"מ דמחטין הייה דלין מגביהו וק"ל :

א"ד

איבא למידק לפ"ו דעיקר טעמא דאמרינן אנו אין לנו כו' אלא משום סתמא דמחטין ואע"ג דלאו סתם גמור הוא דהא מחלוך ר"י כנירו אלא משום דברי ר"ס כרבים הואיל ונשנית סתם ולכך אמרינן מוחלפת השיטה א"כ בסוף פרק מי שהחטיף דר' יוחנן אמר הלכה כר"ס ופריך מי אמר ר' יוחנן הכי והא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ב' ומשני ר' יוחנן סתמא אחרניא אשכח ב"ס אומר'ם מגביהו כו' ואמר ר' יוחנן אנו אין לנו כו' ופי' ר"ס יב"ה חשיב כסתמא גפי' דבריו הא דאמר אנו אין לנו ומוחלפת השיטה אינו אלא משום סתמא דמחטין ודעדיית א"כ הוי ליה למימר כקניור סתמא אחרניא אשכח האי דמחטין שנסנה דברי ר"ס בלשון רבים בשלמא לפי הר"ם לובלין ניחא דהי' לו קבלה מרבותיו דכ"ה כר"ס ולכך מביא היא סתמא דכ"ה ולא סתם דמחטין דלא חשיב סתם אלא חשיב כרבים אבל לפי דברינו דקבלתו לא היה אלא משום דתני דברי ר"ס בלשון רבים א"כ הוי ליה לאתמי סתמא אחרניא אשכח היא דמחטין אבל נראה דאף זו לא הברא דהא איבא למידק למה לא פריך המקשה בלא אוקמת' דר"כ כו' מרי מתניתן אהדדי דגבי שבת שנה דברי ר"ס בלשון רבים גבי מחטין ובי"ט אין מבקשין סתם כר' יהודה אלא ע"כ גריבן אנו לומר דרבי באמת חור בכחו בכל מקום מחלוך' וא"כ סתם הלואה פסתם משום דחור רבי דאפילו גבי י"ט ס"ל לחומר' כרבי יהודה וק"ו כשבת אבל הכי תני גבי מגביהו לחומר' ב"ה וא"כ אין חור רבי מדברי ב"ה לשנות גבי מחטין לר"ס בלשון רבים נגד ב"ה אלא ע"כ דמוחלפת השיטה וס"ל לב"ה לקולא גבי שבת ושנה לדברי ר"ס גבי מחטין בלשון רבים וע"כ גריבן אנו לחלק בין ר"ט דקיל ומאי לולואי ובין שבת דחמיר ולא אתי לולואי והשתא ניחא בסוף פרק מי שהחטיף לא רנה לומר ר' יוחנן סתמא אחרניא אשכח היא דלין מחטין דלית' אומר' אדרבא הא הוי מחלוקת וא"כ סתם ואמר ר"י הלכה כסתם ולכך מיימי היא דמגביהו דאמר ר' יוחנן אנו אין לנו אלא דכ"ה בר"ס דאם לא כן אין יסתום רבי ושנה דמרי יחיד בלשון רבים נגד ב"ה אלא ע"כ ב"ה כר"ס ונגד ב"ה לא היה יכול רבי להכריע בהיא סתמא דבינה כדברי יחיד דיש מוקנה הא ב"ה סבירי לי דמוקנה מומר כר"ס :

הידושי ביצה פרק א כו

ס' והשתא יש לדקק לסיטת מאיברא דתירנו דמוחלפת השיטה
הך דכלכלה ורבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר ויש לדקק מי
בכריחם להפק הך דכלכלה כיון דלית להו הך סכרא דר"י
לדבריהם קאמר ח"כ לא יתפכו הך דכלכלה ויתפכו הך דאין
סוחטין וסכרי רבנן כל האוכלין אוכלא דאוסרת הוא ונבי
כלכלה חכמים לדברי ר' יהודה קאמרי כיון דר"י ריב מחילה
שיך שפיר למימר דלדברי רבי יהודה קאמרי לפי שיטת מאיברי
ומאי דוחקם להפק הך דכלכלה ומי משום קושיות התימא כבר
תירנו ויש להם ראיות ברורות מש"ס לתירונם :

ונראה

לומר דסיטת מאיברא הכריחו שיש להפק
דוקא הך דכלכלה דלשיטתם הנך חכמים
דכלכלה ודאין סוחטין חזא חכמים ס' והתוספת כתבו ע"כ בד"ה
לדרי אפילו כראשון כמו שרי ותימא ר"י דאמר ככ"ש ו"ל דר"י
היה אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה משום ולפי"ז אי היה
מהפכין הך דאין סוחטין ע"כ היינו גריכין לומר דסברי הנך
חכמים דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה משום ובינה שר"י ליבא
דכ"ע בין לב"ש ובין לב"ה כמו דתים וענבים העומדין לאוכלין
דמותין וח"כ הנך חכמים דאין סוחטין סבירי להו דמשקין
שזבו חף בותים וענבים העומדים לאוכלים שר"י וכן בינה מותרת
דסכרי להודלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה וכן הנך חכמים
דכלכלה לדברי רבי יהודה קאמרי ולדידהו אפילו כראשון שרי
דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה ור"י יהודה סבר דבינה אסורה
בראשון נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה ח"כ יקשה על דרי ווחנן
דפסיק בפרק חכיות דהלכה בותים וענבים חף שצומדים לאכילה
משקין היוגא' מהס אסורי' ולפי מאי דמהפק ר' יוחנן שביק
רבנן דסבירי להו דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה ועבד כרבי
יהודה ולכן מהפכי' הך דכלכלה והנך רבנן דכלכלה והנך רבנן
דאין סוחטין חד רבנן ס' וסבירי להם דמשקין שזבו חף בותים
וענבים אסורי' וסבירי להו דפליגי ב"ש וב"ה בבינה וסבירי ליה
לב"ה דבינה אסורה ופסק גבי דתים וענבים ככ"ה ודחכמים
דסבירי ליה דפליגי בזה דבינה דומה לותים וענבים ופסק ככ"ה
מש"כ בשאר פירות סבירי ליה דלא דמי לבינה ואף כ"ה
מודה שרי וכמו שכתבו התוספות בפרק חכיות דבינה דומה טפר
לותים וענבים חליבא דרי ווחנן אבל לשיטת רש"י דלא נימא
ליה למימר כתיב ר' יוחנן מוחלפת השיטה דיחמר לפי דברי
רבנן קאמר ומהפק הך דאין סוחטין וע"כ גריכין אנו לומר דהך
רבנן דאין סוחטין והך רבנן דכלכלה לאו חד רבנן בינה אלא
דפליגי הנך רבנן כמו דפליגי ב"ש וב"ה כמו שכתבו מהרש"ם
בן פליגי הנך רבנן דחבית עם הנך רבנן דכלכלה וסבירי רבנן
דכלכלה דבינה אסורה אפילו בשני וע"כ סבירי להו דפליגי
ב"ש וב"ה גבי בינה וסבירי להו חליבא דרי' דבינה אסורה דהוי
בכלל משקין שזבו כמו דתים וענבים ח"כ פסיק שפיר ר' יוחנן
גבי דתים וענבים חף שצומדים לאכילה משקין שזבו אסורי' כמו
בינה לב"ה כהנך רבנן דכלכלה דסבירי להו כר"י יהודה לפי
שהיפוך דלא אמרינן אוכלא דאוסרת הוא ובינה ג"כ אסורה
מהאי טעמא דדוק וכל בני ישיבה קלסנהו לדברי הנ"ל 4

פרק ור' ינחק מ"ט לא אמר כר' יוסף כיון דלדריק נמי גריכין
אנו לומר דבינה הוי בכלל משקין שזבו חף דלא שיך כהו סחיטה
מ"מ הוי בכלל חזא גזירה ע"כ טפי איבא למימר בבינה שהיא
אוכל ולא משקה דטעמא משום פירות הנוסרים ומשני שפיר
דטפי איבא לדמויי בינה שהיא בלושה למשקין שזבו שהיא
בלושה מש"כ לפיכך פירות דמינלו וקיימא חף לפ"ז קשה מאי
הכריחו הגמרא מדקא מרמי להו אהדריס"מ חד טעמא הוא מנ"ל
ולמר חד טעמא הוא דילמא תרי טעמא הוא ור"י ח"כ שפיר
תדמי להו אהדרי דהא חף אס בינה אסורה משום פירות
הנוסרים ח"כ גבי משקין שזבו נמי נימא הכי כיון דאסרו חכמים
משקין שזבו משום שמה יסחוט ח"כ חף בפירות העומדים
לאכילה דלא שיך שמה יסחוט מ"מ יהיה אסורי' ולהוי בכלל
גזירה משקין שזבו וע"כ גריכין אנו לומר דהוכחת הש"ס כך הוא
דהא גריס פרק חכיות פסק ר' יוחנן הלכה כר' יהודה בשאר
פירות וכתבו התוספות אע"ג דגריס בינה גזר ר' יוחנן בינה
משום משקין שזבו והבא לא גזר בשאר פירות וי"ל דשיך טפי
למגזר בבינה לפי שהיא עומדת לסחוט הן התרנגולת אבל שאר
פירות אין עומדין לסחוט כלל עכ"ל ח"כ הוי בינה דומי' דתים
וענבים וח"כ מדרמי אהדרי' ומשני ר' יוחנן מוחלפת השיטה ש"מ
חד טעמא הוא ובינה נמי עומדת לסחוט ודמי לותים וענבים
ושפיר דמי כי הכי דר"י מתיר אפילו בותים וענבים שצומדים
לסחוט אפ"ה אס לאוכלים מותר ולמה אסור בבינה חף דעומדת
לסחוט מן התרנגולת מ"מ לא גרע מותים וענבים דאס לאוכלים
ס"ל לר' יהודה דמותר' וח"כ למה אסור בבינה אבל אס נימא
דבינה מטעם פירות הנוסרים אסרוהו ליבא למימר כלל דיש
חילוק גדול בין בינה הכוללת ב"ש לותים וענבים העומדים
לאכילה דבינה שיך למגזר משום פירות הנוסרים מש"כ במשקין
שזבו מותים וענבים העומדים לאכילה דדוק כי הוא ברור וכחידוד
התלמידים הארכתי :

דף ח' ע"א

אמר רב וריקא אמר רב יהודה והוא
שיש לו דקד נעוץ מבעוד יום ויש
לדקק מנ"ל לרי יהודה לפרש טעמא דמתניתין משום דקד נעוץ
דילמא טעמא דמתניתין משום דלתי עשה ודתי את לא תעשה
וחף נשתת תפירש אינו מקיים עשה מ"מ הוי מלחכה שאינו
נריכה לגופה דהו אין גריך אלא לפפרכ ובהד"ל דכתיב מכסה
משום דקשיא ליה אחאי ידעה לא תעשה דאורייתא ולא ידעה
איסור דרבנן ויכסה בעפר שאינו מוכן דמניו הוא אלא ע"כ
דמתניתין נמי מירי שאינו עושה אלא איסור דרבנן והיינו דקד
נעוץ מבעוד יום ובעפר תיחוח וע"כ אשמעינן חף דפטור אבל
אסור מ"מ מותר לב"ש משום שמחת י"ט ולכ"ה משום מנות
כסוי ואין להקשות דסוף סוף דהתיור איסור דרבנן למה לא
קתני ומורים שאם שחט שיכסה בעפר שאינו מוכן ובעפר תיחוח
שאינו מחוסר לא תפירה ולא כתישה אלא הכנה ואין לומר
דאשמעינן דאפילו דקד דעביד גומ' דחמיר איסור דר"י חף
שהוא מדרבנן מעפר שאינו מוכן הו תיגזר דעביד דהא לב"ש
קתני השוחט שחט להחלך כינד יעשה אומרי' לו שחט חסור
וכסה והיינו נמי דקד נעוץ כמו שכתבו התוספות לקמן והר"ם
ואחאי לא אשמעינן התיור זה תחילה שיכסה בעפר תיחוח שאינו
מוכן וע"כ גריכין אנו לומר דקד נעוץ ויתר טוב וקל מעפר
שאינו מוכן וכמו שכתב הכ"י בסי' תנ"ח וי"ל כתב הכלל בוכסס
ה"ר משולם שאם שחוט תותר לכסות באפר כירה שהוסק ב"ט
ולא יכסה דקד וכתב הכ"י ונ"ל דהכי קאמר ולא יכסה דקד
ויכסה אבל אם היה לו דקד נעוץ ודאי עדיף טפי והכי אמרינן
בירושלמי אם שחט מוטב שיטיל מאפר שהוסק ב"ט ואל יחפור
דקד ויכסה אלא חזין לו דקד נעוץ מירי אבל אם יש לו דקד
נעוץ עדיף וכן נראה מדברי הר"ם ורבינו עכ"ל ודבריו פסק
רמ"א כ"ס ט"ו תנ"ח ס"י ט"ו וי"ל מיהו עדיף טפי לכסות דקד
נעוץ בעפר תיחוח אם יש לו והמנ"ה השיג על פסקו וכתב
שנראה לו שגם הטור והר"ם ס"ל שמוטב לכסות באפר כירה
מלכסות דקד נעוץ דהא דקד נעוץ עושה איסור דעביד גומא
אבל במוקפה מותר לטלטלו לגורד י"ט כמו שכתבו התוספות
בהדיאומ"ש הרב הכ"י מירושלמי אדרבה הא אמר בירושלמי
מוטב שיטול אפר כירה ולא יחפור דקד נעוץ והירושלמי קמי'
אמתניתין ע"ס ומתניתין איירי כשיס לו דקד נעוץ ור"י אמר
עדיף כנ"ל עיקר עכ"ל ותמה אני על גדול כמותו שהרי בירושלמי
אמר

גמרא

אלא רב יוסף מ"ט לא אמר כר' ינחק לכאורה
היה נראה לומר דכוונת המקשה כך הוא
דהא דפליגי ר' יהודה במשקין שזבו עם רבנן דרבנן סבירי דאס
יגאו משמתן אסורי' לא שחט שומדים לאכילה או למשקין משום
כיון דעומדין למשקין שיך למגזר שמה יסחוט וח"כ חף בעומדין
לאכילה דלא שיך הך גזירה ש"מ הוי בכלל גזירה שגזרו חכמים
על משקין שזבו דלא גרע זה מבינה לרי' ינחק ולרי' יהודה יש
לומר סכר כיון דלא שיך בעומדין לאכילה משום סחיטה
ומתירס ובינה ג"כ מותר וח"כ פריך לרב יוסף דסבר משום
פירות הנוסרים ע"כ כריכו אנו לומר חף דבינה לא שיך שמה
יתלוס מ"מ הוי בכלל גזירה שגזרו חכמים על פירות הנוסרים
ולפי"ז ארא' לגזר חף בפירות העומדים לאכילה דלא שיך כו
סחיטה מ"מ הוי בכלל משקין שזבו שגזרו חכמים בפירות העומדין
למשקין ח"כ פריך שפיר מ"ט לא אמר כר' ינחק בשביל משקין
שזבו חף דלא שיך כהו סחיטה מ"מ הוי בכלל גזירה משקין
שזבו ומשני דלא רמי כלל למשקין שזבו דלאו אוכלא לאפוקי
בינה דאוכל הוא וטפיר דהוי לאסור בכלל פירות הנוסרים והשתא

הירושי ביצה פרק א

ואמר אכל אש שחט מוטב שיטול מאפר כירה שהוסק ב"ט ואל יחפור בדקר ויכסה חבירי אחריו שמנות עשה דוחה למנוח לא תעשה כו' הרי להדי' שהירושלמי מפרש שיחפור בדקר לבתחילה אפילו בעפר שאינו תיחוח מטעם דעשה דוחה לא מעשה ולא סבירי ליה לדברי ר' יהודה דמוקי למתניתין בדקר נעון ושפיר כתב הכ"י אבל בדקר נעון מבעוד דקר נעון עדיף והרא"ש שינה לשון ירושלמי וז"ל ירושלמי באפר שהוסק ב"ט אסור לבסות ב"ט בלא שחט אבל אש שחט מוטב שיטול מן האפר שהוסק ב"ט ממה שיניח הדם בלא כסוי אפי"ג דכשחט בעיבית היולל דקר נעון אבל בלא דקר נעון לא משום דאיכא תרתי ארסור חדא דאינו מוכן ועוד דקא עביד גומא אפי"ג דאינו נרדף אלא לעפרה ארסור' מיהא איכא עכ"ל הרא"ש מפרש לפי תלמודא דידן דבעי דקר נעון ולכ"ש מתירין לבתחילה לשחוט על סמך שיש לו דקר נעון אפי"ג שפטור אבל אסור מ"מ משום שמחת ר"ט מתיר לבתחילה ולכ"ה אינו מתיר לבתחילה אלא אש שחט שיעבור על ארסור דרנכן פטור אבל אסור ויקיים מנות כסוי אבל לעשות מלאכה לארורייתא לא התיר ולכך כתב באפר שהוסק ב"ט מוטב שיטול מן האפר שהוסק ב"ט ממה שיניח הדם בלא כסוי ומשמע דלית ליה דקר נעון דאש י"ט לו דקר נעון עדיף אבל הירושלמי התיר משום דעשה דוחה לא תעשה ולכך קאמר מוטב שיטול אפר שהוסק ב"ט ואל יחפור בדקר ר"ל שיעשה מלאכה לארורייתא לדחות לא תעשה דמוטב שיעבור על מילי דרנכן וז"ל דברי ר"ה אש שחט כדברי הכ"י שרין וכירין בטעמין וכן כתוב הט"ז :

ובזה

נדחו דברי הפרי חדש לא ח"ס' תנ"ח ס"ס קטן ט"ו וז"ל ומיהו עדיף טפי כו' וכן נראה מירושלמי דקאמר אבל אש שחט מוטב שיטול מאפר שהוסק ב"ט ואל יחפור בדקר ויכסה וזו כסאין לו דקר נעון מבעי קאמר וכדברי הכ"י איך קאמר מוטב דמשמע טעמא שיש לו אפר שהוסק ב"ט הא לאו הכי יחפור בדקר ויכסה והלוא כל שאין דקר נעון מבעי אף בדעבד לא מני לבסות אלא ודאי מיירי בשיטלו דקר נעון עכ"ל ולפי מה שכתבנו שהירושלמי סבירי ליה באמת דלמי עשה ודחילא תעשה וא"כ האמת כן הוא דאש אין לו אפר שהוסק ב"ט בדעבד יחפור בדקר דעשה דוחה לא תעשה וזה ברור לדברי ירושלמי והרא"ש שינה בלשנונו לפי תלמודא דידן וכדאמרו ק"ל נמלא למידן אנו מדברי הרא"ש שאף להרי"ף ולהרמב"ם דסבירי להו דלא סבירי ליה מוחלפת השיטה במתניתין דידן אפי"ג לכ"ה אף דאין שוחטין לבתחילה על סמך דקר נעון ועל סמך אפר כירה שהוסק ב"ט מ"מ היכי דשחט כבר חומר בדקר נעון ומכסה בשביל מנות כסוי אף דפטור אבל אסור מדרנכן מ"מ לא העמידו דבריהם בשביל לקיים מנו' כסוי ה"ה הדון והוא הטעם באפר שהוסק ב"ט אף שהוא נולד וכ"כ סבירי ליה לארסור מדרנכן מ"מ לא העמידו דבריהם בשביל מנות כסוי הכא דכבר שחט :

ומה

מאוד תמה אני על הרב הכ"י שהביא בשם הסמ"ג וז"ל כתב הסמ"ג מורי כתב היכא דשחט כנר ואין לו עפר מוכן שיכול לבסות באינו מוכן כדאמרינן ומורים שאש שחט שיחפור בדקר ויכסה וכן כתוב הסמ"ק והגהו' מיימך כתב וכפ"ג דהרב ר' יהודה כתוב וז"ל דשחט כבר ואין לו עפר מוכן יכול לבסות בשאינו מוכן כדאמרינן ואין שאש שחט שיחפור בדקר ויכסה וקשה לי דהא מוקמינן להא בנמרא והוא שיש לו דקר נעון מבעי ע"כ וכתב הכ"י ולי נראה דטעמא דהכי דבוחא שהם סומכים על דברי ר"ה בדעבד מיהא עכ"ל ואח"כ הביא דברי הטור שכתוב גבי אפר שהוסק ב"ט דאש שחט כבר מותר לבסות בו והביא דברי הרא"ש כמו שהעתיקנו למעלה ונקראוי שנים ושלא לדחות אלו עמדותי מרעיד ומשתומם כשעה חדא על מה נכנס הרב הכ"י בדחוקי' לאשכ דברי הסמ"ג והסמ"ק שהם סומכים על דברי ר"ה בדעבד מיהא הלוא היה לפניו דברי הרא"ש ושפתו ברור מללו שאף לפי שיטת הפוסקים דלא סבירי להו מוחלפת השיטה מ"מ מביא דברי הירושלמי לסמוך עליו היכי דשחט כבר שמתיר לבסות אפילו בעפר כירה שהוא גולג ממש לקיים מנות כסוי וק"ו בעפר שאינו מוכן והיינו בעפר תיחוח שאינו מחוסר לא חפירה ולא כתישה אלא הכנה שמתיר לבסות וא"כ דברי הסמ"ג והסמ"ק הם ממש דברי הרא"ש ושפיר כתוב היכי דשחט כבר שיכול לבסות באינו מוכן כדאמרינן

בתיחוח

חידושי ביצה פרק א כו

ביתוח כו' ואני אומר שחליה לחשוד להרא'ם שהבין בדברי ר"ת
 לכסות בעפר שאינו מוכן היו כמי חופר דל"כ היו תרתי איסורי
 פטור אבל חסור וגם שאינו מוכן ומכ"ל לר"ת אף המחליף
 שיטתו דסבר ב"ה דמותר לכתחילה לשחוט אף לעבור שני
 איסורי פטור אבל חסור ואיסור מוקפה דילמא עד כאן לא שרי
 ב"ה חלה בדקר נעוץ דאין סם חלה איסור אחד אבל בעפר שאינו
 מוכן דהוי נמי חופר גומ' היו שני איסורים דפטור אבל
 חסור ומוקפה לא שרי ב"ה לשחוט לכתחילה על סמך שיעבור
 אח"כ שני איסורי דרבנן אלא נשקט הדבר ולא נאמר דאף
 הרא"ם היה סובר בדברי ר"ת שהתיר לכתחילה לשחוט אלא
 בעפר תיחוס שאינו מוכן דלא שייך ב"ה לא חפירה ולא כתישה
 אלא שאינו מוכן ולא היו חסור איסור' וכי היכי דשרי ב"ה לשחוט
 לכתחילה על סמך דקר נעוץ מנע' אף שהוא איסור דרבנן
 דפטור אבל חסור ה"ה דשרי למישחט לכתחילה על סמך עבר
 שאינו מוכן דלא שייך ב"ה כתישה וחסירה אלא איסור מוקפה
 ולא הביא דברי ר"ת אלא דר"ת מחולק עם ר"ת שר"ת תמה על
 מה הנריכו העולם הכנה ע"כ תמיהו ה"י שהעולם לא התירו
 לשחוט לכתחילה אם אין לו עפר מוכן בדולאי אם הכינו מע"י לעפר
 שפיר עבדי כדי לסקל גם איסור מוקפה אבל תמיהו היה
 שחסרו לשחוט לכתחילה ב"ט אם אין לו עפר מוכן הלוא לפי
 החילוף סבר ב"ה דשרי לכתחילה ליסחוט על סמך דקר נעוץ
 מבעוד יום אע"פ שפטור אבל חסור ה"ה בעפר שאינו מוכן
 ור"ת תמה עליו דמנ"ל דבר זה כיון דלא פליגי ב"ה וכו' אלא
 בזה בבב"ה ג' דשרי ב"ה כדעבר שרי ב"ה לכתחילה ולעולם בעי
 דקר נעוץ משום הכנה ר"ל כיון הפליגי בדקר נעוץ ולא פליגי
 בעפר שאינו מוכן ולומר דכ"ה תמירין לכתחילה לשחוט על סמך
 עפר תיחוס שאינו עושה גומ' וכתישה אע"פ שאינו מוכן וכו'
 אומרים לא יסחוט אלא ח"כ היה לו עפר תיחוס מבעוד יום אלא
 ש"ת דוקא בדקר נעוץ תמירין לשחוט לכתחילה משום שמת' י"ט
 הוי פטור ומותר אבל גבי מוקפה העמידו חכמים דבריהם ואסרו
 וזה שדייק הרי' ולעולם בעי דקר נעוץ משום הכנה ר"ל לסקל איסור
 מוקפה אבל באיסור מוקפה אפילו ב"ה לא התירו ולכך הקפידו שלא
 להתיר אלא בעפר מוכן וא"כ יפה נהגו העולם שלא לכסות רק
 בעפר מוכן שהוא תחוס כגון חכמו של אפר או שראוי לבלות
 בו בינה ולא מעפר תיחוס שע"ג קרקע שהוא בטל אגב קרקע
 ולא מאפר הכירה שהוסקה ב"ט אם אינו ראוי לבלות בו בינה
 ע"י כתישה דף ט' ע"כ ד"ה אמר רבי יוחנן להרי' שהרי בעל
 המוספות לא התיר לכתחילה לשחוט על סמך שיתכס בעפר מוקפה
 או בעפר כירה שאינו שמוסק ב"ט וכו' היה מחולק ב"י עם
 ר"ת אף לשיטת ר"ת דמחלפת השיטה מ"מ לא נתיר לכתחילה
 לשחוט כשום ענין אלא בדקר נעוץ מנע' וזה ברור כשמש
 ומ"מ דברי הרא"ם נוח' ומעקבלים אף לפי הפוסקים דלא
 מחלפי' שיטתם מ"מ בשביל מנות כסוי' לוראי' מן הירושלמי
 שמתיר כדעבד אף באפר שהוסק ב"ט ודברי הסמ"ג בדברי
 הרא"ם בלי שום דוחק כלל :

תוספות ר"ה

ואי חית'י לכסי' דרבי יהודה
 משמע דקא' אסיפא כו' יש
 לדקדק מאי פריך אסיפא דילמא ב"ה לא התיר לכסות אלא
 בשביל מנות כסוי' אבל ככוי דספק לא התיר והתוספות בחלוין
 דף פ"ד ע"ב כד"ה כסוי' שאין ודאי וזהו כו' רגו לומר בדקר
 נעוץ כדאי התירו ב"ט אע"ג דאיכא איסורא דרבנן בחופר
 גומא ואינו נרדף אלא לעפרה אבל בספק לא התירו ואח"כ
 כתבו וטעמו סוגיא דביבא מוכח דאפילו ספק נמי שרי בדאיכא
 דקר נעוץ עכ"ל וע"כ מהך קושיא דפריך המקשה והא איב' דקר
 נעוץ גבי כוי שהוא ספק ש"ת דאפילו ספק נמי שרי בדקר נעוץ
 אף יש לדקדק מנ"ל דמקשה בפשיטות ולא עמד בדקר נעוץ דילמא
 לא שרי ב"ה אלא כדאי ולא בספק ועוד יש לדקדק דקאמר לכסייה
 באפר כירה ולמה לא נקיט לכסייה בעפר מוכן כדנקט ב"ה
 בתמיתין ועוד דפריך המקשה אי הכי מאי חירוי' ספק והקשו
 התוספות תימא אי אמרת בשלמא שייך הכי ומירין התוספות
 הוא דוחק מאוד והיה נראה לי לומר דמכאן ראי' לדברי' דסבר
 דמחלפת השיטה דבי' הילל אומרי' יחפור בדקר ויכסה אף דפטור
 אבל חסור מ"מ התירו לכתחילה לשחוט אע"ג דעדיין אינו חל
 מנות עשה דכסוי' מ"מ משום שמחת' י"ט התירו לשחוט לכתחילה
 ולפטור אח"כ על איסור דרבנן א"כ הוא הדין והטעם שייך ככוי
 דאי לא נתירו לו לשחוט על סמך שיעבור אח"כ על איסור
 דרבנן אפי' לחמגעווי' שמחת' י"ט ומשום שמחת' י"ט ראוי להתיר
 לו לכתחילה דהא אפילו למחן דלא שרי לכתחילה לשחוט ולית ליה
 סכרא דשמחת' י"ט אפילו הכי כתבו התוספות לעיל ד"ה א"ר
 יהודה דאומר הרי' דמוקפה אינו חסור לטלטל ב"ט בשביל אוכל
 ומחת' י"ט והכי בסי' תקי"ח והביאו המג"א בסי' תק"ט ס"ק ט"ו
 וז' לוי' לתמוה למה לא התירו לשחוט לכתחילה לכסוי' באפר שהוסק
 ב"ט והניחו ככ"ע וככנסו לרחוק יו"ב חני' אומ' בטח למחן דהתיר
 לכתחילה לשחוט משום שמחת' י"ט פשיט דמתיר מוק' לטלטל לכורך
 אוכל נפשו כשכיל שמחת' י"ט אף דליכא שום מנהו א"כ גבי כוי נמי
 שאיר משום שמחת' י"ט ולכסות בדקר נעוץ אף שעושה איסור
 דרבנן או באפר שהוסק ב"ט לדעת ר"ת חד דוי' הוא וכו' ס"ד
 דמקשה דהך תמיתין דאין שוחטין כוי ב"ט מיירי ע"כ בענין
 דאסור

וראי'תי

בדברי הרמב"ם בסוף פ"ב מהילכות י"ט
 שכתוב מי שי' לו דקר נעוץ מערב י"ט וכתקן
 ב"ט והעלה עפר אם היה אותו עפר תיחוס הרי זה מכסה
 בו ומטלטלו אבל אם העלה גוש העפר הרי זה לא יכתוש
 אותו ב"ט וכדפי' פ"ג כתוב מי שהיה לו עפר מוכן או אפר
 מוכן שמוטר לטלטלו הרי זה שוחט חיה ועוף ומכסה דמם
 ואם אין לו עפר מוכן או אפר הראוי לטלטלו הרי זה לא
 יסחוט ואם עבר ושחט לא יכסה דמם עד לערב עכ"ל אין
 ספק שהרמב"ם מפרש פשט הלכה והוא שי' לו דקר נעוץ
 ומתקן ב"ט וס' דמקשה דאפילו אם העלה גוש העפר מכסה
 בו ופריך ה' קעביד כתישה ומתקן בעפר תיחוס ר"ל שמכסה
 אם העלה הדקר עפר תיחוס אבל אם העלה עפר גוש לא
 יכסה ופריך וזה קא עביד גומא שבהולאת הדקר מן העפר
 הקשה עכ"פ עושה גומא ומגבי כדרי' אבא וניחא ליה
 להרמב"ם לפרש בן משום קושיא התוספ' דהא בעפר תיחוס
 לא שייך גומא וניחא לי' לפרש שדקר נעוץ בקרקע קשה אלא
 דלא התירו לו אלא אם תמלה עפר תיחוס ומשום גומא לא
 מחייב כד' אבא ולפי' הרמב"ם ניחא במאי דקאמר הש"ס
 לקמן אלא ספק מ"ט דילמא עביד כתישה ודאי נמי נגזור
 משום כתישה הלוא לפי ע"י התוספ' שמייירי שגנען הדקר בעפר

חידושי ביצה פרק א

דאסור לחיה לשחוט אלא כדעבד מתירין לולכסות וככוו חין
 שוחטין ואפילו כדעבד ששחטו אסור לכסות אבל כעפר מוכן
 שמושר לחי' לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט ולכך לא רנה
 להקשות ולטעמך לכסייה כעפר מוכן כדודאי מתניין לא חיירי שיש
 לו עפר מוכן או אפר מוכן מבעוד יום דפשיטא כהכי גונוי דמותר
 לחיה לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט אלא דפרוך ולטעמך
 אף דלימא לר' יהודה מ"מ לכסייה כאפר כירה שהוסק כ"ט
 או כדקר געזן דק"ל מוחלפת השיטה וע"כ כ"ה מתיר לכתילה
 לשחוט ולעבוד אח"כ על איסור דרבנן כשכיל שומת י"ט אח"כ
 ה"כ היה לנו להתיר לכתילה לשחוט ולכסות אח"כ אף שעבוד
 על איסור וקשיא בין ארישא ובין אסיפא אלא ע"כ דלית
 ליה לא דקדנעון ולא אפר כירה אח"כ לרבי יהודה נמי דלית
 ליה ופרוך ספיר לפי סברתך לאקשיית ליה אליבא דב"ה דמוחלפת
 השיטה ומוכרחים אנו לומר דלית ליה אח"כ מאי אריא ספק
 אפילו ודאי נמי בשלמא כלא זה היתו אומר דמתניתן דכו
 מיירי לפי מאי דלא מהפכינן וכהכי גונוי דאסור לשחוט חיה
 לכתילה כי אם כדעבד מותר אבל כיו אפילו כדעבד אסור
 אבל לפי סברתך דתקשיית לי אליבא דב"ה דמוחלפת השיטה ח"כ
 משום שמתן י"ט דמתירין איסור דרבנן חין חילוק בין ודאי
 לספק וע"כ דלית ליה עסקינן אח"כ קשה ספיר מאי אריא
 ספק אפילו ודאי נמי ומשני לא מעבי' קאמר ופרוך זה י"ט
 לומר כרישא אבל הו' מדקתני סיפא ואם שחטו חין מכתין זה
 משנה שאינו כריכה הוא אלא ע"כ פלגית ליה עסקינן והדרה
 קשיא לדוכתא וזה ראי' כוליה לדברי ר"ת דאי לא אחרית
 מוחלפת השיטה הויה דשוחט ע"כ נריבן אנו למחוק הך קושיא
 או כדקר געזן :

נמצא

פסקן של דברי' לפי' התוספות שלפנינו דלפי'
 ר"ת קילי טפי פלומות קטנים מסולם של
 שוכך דלר' דוסא אסור לטלטל סולם של שוכך משום דדאיו הי'
 נמי להטיח גנו אבל פלומות קטנים מותר לטלטל אפילו כשכת
 ולהר"א מבורכ"ל חין חילוק בין קטנים לגדולים אלא דמחלק בין
 שכת ל"ט וכשכת מותר לטלטל אפילו סולם של עלייה דחין כאן
 חש להטיח גנו שאסור להניחו לחוק וכיון דליבא חש לא גורו
 עליו כחצר אפילו אם הלכה כר"ת דבכל מקום שאסור מפני מראית
 עין אפילו בחדרי חדרים אסור מ"מ שכת לא גורו כלל מפני
 מראית עין ולשון הב"ח בא"ח סי' ש"ח גמ' חש כשכת סולם
 אפילו של עלייה והוא גדול מותר לטלטל בשכת כחצר וכתיב הכ"ח
 פ"י דשכת כיון דאסור לטלטל בר"ה אלא דבבב"ה הוא דקמטלטל
 ליבא חשדא שמת הרוח"א ואמר להטיח גנו הוא כר"ך דבבב"ה ליבא
 דרוח"א כ"ו ולא דק בלישני דהא השתא ק"ל אליבא דרב דס"ל
 דכל מקום שאסור מפני מראית עין כ"ו אלא טעמא דמילתא
 דשכת לא גורו כלל משום מראית עין ולכך מותר לטלטלו כחצר
 דש"י טיטולו אבל ב"ט דליבא מראית עין אסור חכמים אפילו
 בחדרי חדרים וא"כ לפי' הר"א מבורכ"ל לא מניחו קולא בסלומות
 שלנו אף שהם קטנים יותר מסולם של שוכך ולר' דוסא דאסור
 אפי' מסולם של שוכך ח"כ ה"ה דאסור בסלומות קטנות שלנו וספיר
 כתבו התוספות לאחר תירוק הר"א מבורכ"ל ולפי זה אסור לטלטל
 הסולם שלנו כ"ו אפילו בכינו דשמת הלכה בר' דוסא ר"ל דלרבי
 דוסא אפילו סולם של שוכך איסור א"כ סלומות שלנו נמי חין לנו
 לחלק כנייהם משא"כ לפי' ר"ת דמחלק אף לר' דוסא דאסור בסולם
 של שוכך מ"מ מתיר בסלומות שלנו הקטנים :

ותמהני

על כאר הבולה יס של שלמה שלמור בסיתן
 כ"ו שרצה להני' בדברי' התוספות וז"ל אבל
 מ"מ נראה דב"כ טעות סופר הוא דמכ"ל להר"א מבורכ"ל לחלק
 בהכי אלא כר"ך להני' ועוד דשמת הלכה בר"ס כ"ו פי' ואסור
 אפילו לר"ת אבל להר"א מבורכ"ל אסור אפי' לת"ק כ"כ התוספות
 להדיא בפ' הלון על דברי' מבורכ"ל וז"ל ולפי' זה אסור לטלטל
 סלמות שלנו כ"ו עכ"ל ונפלאותי על הנהגו דכאן עיקר הוכחתם
 מר' דוסא דאסור אפי' בשל שוכך וקשה סוגי' דעירובין ועל זה תירוק
 ר"ת דהתם מיירי בקטנים קילי טפי מסולם של שוכך אבל
 להר"א מבורכ"ל דלית ליה חילוקא ולר' דוסא סולם של שוכך אסור
 וה"ה סלומות שלנו וא"כ אסור לטלטל סלומות שלנו דשמת הלכה
 בר' דוסא אבל לר"ת א"כ אפשר לומר דשמת הלכה בר' דוסא וא"כ
 אסור אפילו בסולם של שוכך וסלומות שלנו כ"כ אסור ח"כ
 א"כ יתיישב סוגי' דעירובין אליבא דר"ת אלא ע"כ דלר"ת סלומות
 קטנים שלנו קילי טפי מסולם של שוכך והתוספות לא כתבו אלא
 לתירוק הר"א דלא ס"ל כתיירוק של ר"ת ושמת הלכה כרבי
 דוסא וסולם של שוכך נמי אסור ומכ"ל לחלק בין סלומות
 קטנים שלנו לסל שוכך ואסור לטלטל סוגי' דעירובין מיירי בשכת
 דליבא למגור כלל ומה שכתבו התוספות כפרך חלון הקשו
 התוספות אפילו א"כ ימא דלא כרבי דוסא אלא כפנתא רידן
 דפליגי

דאסור לחיה לשחוט אלא כדעבד מתירין לולכסות וככוו חין
 שוחטין ואפילו כדעבד ששחטו אסור לכסות אבל כעפר מוכן
 שמושר לחי' לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט ולכך לא רנה
 להקשות ולטעמך לכסייה כעפר מוכן כדודאי מתניין לא חיירי שיש
 לו עפר מוכן או אפר מוכן מבעוד יום דפשיטא כהכי גונוי דמותר
 לחיה לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט אלא דפרוך ולטעמך
 אף דלימא לר' יהודה מ"מ לכסייה כאפר כירה שהוסק כ"ט
 או כדקר געזן דק"ל מוחלפת השיטה וע"כ כ"ה מתיר לכתילה
 לשחוט ולעבוד אח"כ על איסור דרבנן כשכיל שומת י"ט אח"כ
 ה"כ היה לנו להתיר לכתילה לשחוט ולכסות אח"כ אף שעבוד
 על איסור וקשיא בין ארישא ובין אסיפא אלא ע"כ דלית
 ליה לא דקדנעון ולא אפר כירה אח"כ לרבי יהודה נמי דלית
 ליה ופרוך ספיר לפי סברתך לאקשיית ליה אליבא דב"ה דמוחלפת
 השיטה ומוכרחים אנו לומר דלית ליה אח"כ מאי אריא ספק
 אפילו ודאי נמי בשלמא כלא זה היתו אומר דמתניתן דכו
 מיירי לפי מאי דלא מהפכינן וכהכי גונוי דאסור לשחוט חיה
 לכתילה כי אם כדעבד מותר אבל כיו אפילו כדעבד אסור
 אבל לפי סברתך דתקשיית לי אליבא דב"ה דמוחלפת השיטה ח"כ
 משום שמתן י"ט דמתירין איסור דרבנן חין חילוק בין ודאי
 לספק וע"כ דלית ליה עסקינן אח"כ קשה ספיר מאי אריא
 ספק אפילו ודאי נמי ומשני לא מעבי' קאמר ופרוך זה י"ט
 לומר כרישא אבל הו' מדקתני סיפא ואם שחטו חין מכתין זה
 משנה שאינו כריכה הוא אלא ע"כ פלגית ליה עסקינן והדרה
 קשיא לדוכתא וזה ראי' כוליה לדברי ר"ת דאי לא אחרית
 מוחלפת השיטה הויה דשוחט ע"כ נריבן אנו למחוק הך קושיא
 או כדקר געזן :

ובוה

יש ליטב מה שמדקדקים העולם במתניתן
 הפסיק פלוגתא דב"ב וכו' בשאר בכיות בין
 הגי' תרי בכא דשייכו' לענין י"ט והו' ליה למתני כ"ה שכולה
 והסוחט חיה גבי אהדדי שרבי סידר הני תרי בכא כדכר' לליבא
 פלוגתא וכו' ע' מודו דב"ש לקולא וכו' לחומרא אבל גבי שוחט
 חיה החליף רבי יוחנן ואמר דב"ה לקולא וכו' לחומרא ולכך לא
 תני גבי אהדדי וק"ל :

דף ט"ז ע"א גמרא

אמר רב חנן בר' אמאי
 מחלוק' בר' הכ"ו ח"כ
 דאמר ח' רב חנן בר' אמאי מחלוקות בר' י' לימא רב דאמר כב"ש
 פנאי הוא כ"ו יש לדקדק מי הכריח לרב חנן בר' אמאי דבני
 תרי אוקמת' דילמא כרב דמוקי לפלוגתייהו בין כ"ה ובין כב"ה'
 ונראה לי לומר דהר"א הקשה ע"סוגי' דעירובין דמשמע ה"ס
 דמותר לטלטל סולם וכתיב חין לומר לסוגי' דעירובין כהשי' לישני
 דאמר כב"ה' מותר דאף להר"א לישני היינו דוקא בסולם של
 שוכך או שמתא כיון דכ"ה אסור בסולם ע"כ כ"ה ושרי כב"ה'
 הוא הדין נמי בסולם עלייה שרי לב"ע ברשות היחיד ומיהו
 קשה לרבי חייה גופיה דקאמר הכי משמע ה"ס דסבד סלומות
 של כנל חין להס קטע ונוטלין בשכת ותירוק ר"ת דהתם חיירי
 בסלומות של בית כ"ו והר"א מבורכ"ל מחלק בין י"ט לשכת
 ודברי' הר"א' כ"ו כ"ו י"ט כ"ו י"ט כ"ו י"ט כ"ו י"ט כ"ו י"ט
 כפרך חלון דף ע"ב ע"כ שהקשו בר"ה חי הכי אפילו נורי
 נמי וז"ל ותימא דפ"ק דבינה משמע דוסלם של עלייה אסור
 לטלטל ולא שרי התם אלא סולם של שוכך משום דשוככו
 מוכיח עליו דוחק להעמיד בסולם של שוכך ואין נראה נמי
 להעמיד הך דשומען כרב חנן בר' אמאי דמפרס התם בר"ה
 פליגי אבל ברשות היחיד מותר דלית הילכתא הכי אלא כרב
 קיימא לן דאמר בכל מקום שאסור חכמים מפני מראית עין
 אפילו בחדרי חדרים אסור ואומר ר"ת דהכי בסלומות של בית
 שדרך לטלטלן מוויית לוויית ולא דמי לסלומות של עלי' שהם
 גדולים וחוי להטיח בהם גנו וכן סלומות של שוכך והר"א מפרש
 דהתם בר' כ"ו ולפי' פי' זה אסור לטלטל סלומות שלנו כ"ט
 מוכרז באר הטיב לרב דאית ליה כל מקום שאסור חכמים
 מפני מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור קשה מרבי חייה
 דשמעתן אסוגי' דעירובין ומוכרחי' אנו לומר או כתיירוק ר"ת
 דסלומות שלנו קילי טפי אפילו מסולם של שוכך או תירוק
 ר"א מבורכ"ל דמחלק בין י"ט לשכת ולרב חנן הי' נראה לו
 דוחק תירוק ר"ת וגם תירוק הר"א מבורכ"ל לחלק בין י"ט
 לשכת ולכך ללישני קמא קאמר דפליגי בר"ה אבל כב"ה' כ"ט

חידושי ביצה פרק ב כח

דפסק דכאן הקילו מפני שמחת י"ט השני עליו הראב"ד והביח
 מיסב דבריו ע"כ וכן עלה במחשבה לפנינו בשיבה ויטיון ס"ס :
דף י"ב גמרא
 דאמר לך מני בית שמאי
 היא דלא אמר ליה בקבירה
 הא מני בית שמאי היא נראה לי לומר דס"ד ללא אחי
 כב"ש משום קושיא המוספות דלכ"ס אפילו עולת חובה לוקה דאית
 ל' לקמן על עולת ראוי' לזוקה דדרשינן וחגותם חגיגה ח'ין עולת
 ראוי' לא וראוי לומר דכבית הילל אחי דס"ל לקמן דנדרים
 וכדבות ח'ין קריבין ב"ט אבל עולת ראוי' שהיא חובה קריבין ב"ט
 וספיר מני דזוקא עולת נדבה לוקה אבל לכ"ס אפילו עולת חובה
 זוקה ולכך אמר דאמר לך מני אף שיקשה לו לאוקמי בריית' כב"ס
 אפילו הכי בית שמאי היא ולא בית הילל דלכ"ס לא לקי בעולת
 נדבה דהוי לאוהבא מכלל עשה ולא אמרינן דהרי לאיסור' קמח
 כיון דלזבל נפש הותר ה"ה נדרים ונדבות וה"ה נדרים ונדבות
 מתוך שהותרה כמו שכתבו התוספ' משא"כ לבית שמאי דלית ליה
 מתוך שהותרה ואף דלקי אפילו בעולת חובה מ"מ נקט עולת נדבה
 בשביל דזוקא אבל שלמי נדבה פטור האיל ויש בהם נורך הדיוט
 כמו שכתבו התוספ' וע"כ נריבין אנו לומר לדעת התוספ' דס"ל
 אף לב"ה כל היכי שאינו נורך כלל לא אמרינן מתוך ולקין
 עלי' דת"כ בעולת נדבה יש בו נורך משום שמחת י"ט שלא יהיה
 שלחנך מלא ושלחן רבך ריקס כמו שכתבו התוספ' בסוף ד"ה דילמא
 ולכך לא אחי הך בריית' כב"ס אלא נכב"ש ולאחר עיני הלכה
 הוכחתי דדעת רש"י הוא עוקר לבית הילל אף שאינו נורך כלל
 אמרינן מתוך ולא נאסר מדאורית דהא לקמן בפ"ב דף ק' ע"כ
 אית' דאמרו להם ב"ה לב"ס אומה במק' שאסור להדיוט מותר לנגוה
 מקום שמותר להדיוט אינו דין שמותר לנגוה אמר להם ב"ס נדרים
 ונדבות יוביחו שמותר להדיוט ואסור לנגוה אמר להם ב"ה מה
 לנדרים ונדבות שאין קבוע להם ומן תאמר בעולת ראוי' שקבוע להם
 ומן תאמר להם בית שמאי והלא כבר נאמר לכם ולא נגבו האמר
 לכם בית הילל והלא כבר נאמר לה' כל לה' א"כ מהתלמוד לומר
 לכם ולא לכותים לכם ולא לכלבים אלא שאלו אומות בלשון
 אחרת ומה במק' סבירתך סתומ'כו' וכן נדון שלא יהי' שלחנך מלא
 ושלחן רבך חסר ואמרינן כמאי קמפלגי בנדרים ונדבות קריבין ב"ט
 דלת"ק ח'ין קריבין ב"ט ובודאי לאבא שאלו דס"ל נדרים ונדבות
 קריבין ב"ט ואפילו עולת נדבה נמי קריבין ב"ט וע"כ
 דר"ש לבס ולא לכלב' ושלחן יקשה דילמא לבס אחי למעט
 גם ולא לנגוה ולכך אינן נורך לומר וכן נדון הוא שלא יהיה
 שולחנך מלא ומסתבר למעט כותי' וכלבים דלית בהם כסם נורך
 י"ט כלל משא"כ בעולת נדבה דאית בהם כסם נורך י"ט שלא יהי'
 שלחנך מלא וכן משמע בפסחים דאבא שאלו ס"ל נדרים
 קריבין ב"ט ולא דרש לבס ולא לנגוה אלא לבס ולא לנכרים
 ולא לכלבים אבל לת"ק דס"ל אלוהי' דכ"ה דאין נדרים ונדבות
 קריבין ב"ט ולא ס"ל לב"ה הך סברא שלא יהיה שלחנך מלא
 כו' א"כ מאי דזוקא לאוקמי הך ברייתא דהשוחט עולת נדבה
 לזוקה דלא כב"ה דהא לדעת התוספ' כיון דאין בו נורך כלל
 לא אמרינן מתוך א"כ דילמא לב"ה עולת נדבה ח'ין בו נורך
 כלל דהא אלוהי' דחמת לא סבירי להו לב"ה שלא יהי' שלחנך
 מלא כו' א"כ אף אם ינחא כמו דמעטינן לבס ולא לכלבים
 ולא לכותים ה"ל מעטינן לבס ולא לנגוה נבי נדרים ונדבות
 מ"מ חזר לאיסורא קמח כמו עולת ראיה לב"ס דממעטינן
 מוחותם חג ח'ין עולת ראיה לא ולקי אליבא דכ"ס אפילו
 בעולת חובה ה"ל לב"ה בעולת נדבה דאין בו נורך כלל ב"ט
 דלמ"ד ח'ין נדרים ונדבות קריבין ב"ט לא סבירי ליה שלא יהיה
 שלחנך מלא ושלחן רבך חסר ונהי דבשלמי נדבה לא חזר
 לאיסור קמח אלא קאי בעשה משום דהתם אמרינן מתוך דס"ד
 דראוי קנת לאכילת ארס קת"ל דכהניס ובעלים משלחן נגוס
 קא וכו' דת"ל נדך ב"א ע"א אבל עולת נדבה לא אמרינן
 מתוך וחזר לאיסור' קמח לטבור בלאו כמו עולת ראיה לב"ס
 לדברי התוספ' וניחא לאוקמי כב"ס ושפיר נקט עולת נדבה
 לוקה אבל שלמי נדבה אינו לוקה אלא קאי בעשה משום דס"ד
 לאומר מתוך אבל עולת נדבה חזר לאיסור ראשון דלא אמרינן
 מתוך אלא ע"כ פי' רש"י הוא אמת דלכ"ס אפ"ס שאין
 נורך ל"ט כלל אמרינן מתוך ולפ"ו בעולת נדבה לא חזר
 לאיסור ראשון ואין בו אלא עשה לב"ה ולכך שפיר אמר מאן
 דאמר לך מני ב"ס היא ולא כ"ה דלכ"ס לא חסר לאיסור ראשון
 ואין

דפליגי ב"ס ובי"ה בסולם של שוכך וכסולם של עלי' כ"ע אסרי
 אך נוכל לפרש סוגי' דעירובין כסולם של שוכך היה דזוק
 בעיניהם להסמך הסוגי' דעירובין גם לא היה נראה להם
 להסמך כסולם של עלי' ובאוקמת' דרב חנן דפליגי ב"ה אבל
 ברה"י לכ"ע מותר דהא קיימ' ל' כרב ועל זה תירכו ר"ת דסלומות
 שלכו קילי טפי מסולם של שוכך דלא חוי להטיח נגוסוגי' דעירובין
 בסלומות שלכו חיידי והר"א מבורכייל מחלק בין שבת ל"ט א"כ
 יוכל להיות דסלומות שלכו חמירי מסולם של שוכך דהוי בכלל סולם
 של עלי' ואסור לטלטל אפילו בחצר כרב וזה כדור ואין אנו נריבין
 להבי' כלל כדברי התוספות :

והסוד

פסק כתבא דיון דס"ל דפליגי בסולם של
 שוכך וס"ל לב"ה דמותר לטלטל אפילו ברה"ה
 משום דשוככו מוניח עליו וס"ל דליכר ע"י שהוא קטן ניכר שהוא
 של שוכך שאין ראוי להטיח בהם את הגנזה שפ"רש"י שוככו
 מוניח עליו שוככו של סולם מוניח שהוא ניכר שהוא של
 שוכך וע"כ באיזה מלאכה הוא ניכר אלא ע"כ כדאמרן מחמת
 קוטנו ניכר שהוא של שוכך ולכך כתב בהילכות י"ט כסימן
 מקי"ח מותר לטלטל הסולם משוכך לשוכך אפילו ברשות הרבים
 והני מילי סולם קטן כגון של שוכך אבל גדול כגון של עלייה
 אסור לטלטלו מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור וכיון דכסולם
 חמתיס מפני מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור וכיון דכסולם
 של עלייה מודה כ"ה דאסור לטלטלו ברה"ה מפני מראית
 עין הוא הדין ברה"ה אסור כרב וסוגי' דעירובין מירי אפילו
 בסולם של עליה אלא דבשבת מותר כפירוש הר"א מבורכייל
 ולכך כתב כסימן ע"ה סולם אפילו של עלייה והוא גדול
 ומותר לטלטלו בשבת בחצר משום דבר"ה ח'ין דרך לטלטלו אלא
 שפות מארבע אמות ובה עולים דברי הטור על כגון כס"ד
 באין ניתנו והס"ו חזר לו חזרה דרך שלא הזכירו כוראשונים
 והאריך שלא לנורך ודבריו מנומנים מאוד ואין להאריך שלא
 לנורך כי הדברים ברורי' במה שכתבתי בכונן דברי הטור
 שפסק ובר"א מבורכייל :

והראש

כ"כ ו"ל תרי לישני איבא בנמרא אליבא
 דרב חנן בר אחי אחד לישני מודה ב"ה
 דבר"ה אסור ולאח לישני שריב"ה אפילו ברה"ה ופסקו הגאונים
 ז"ל דברבנן עבדינן לקולא ולכך לא הביאו רב אלפס אלא
 המשנה כנורתה משום דסבירי ליה דב"ה תמירין ככל מקום
 עכ"ל ולא דק בלישני כמה שכב אחר דברי הגאונים ולכך
 לא הביאו רב אלפס כו' דלטעם הגאונים משום דברבנן
 עבדינן לקולא אפילו אם ניתא דלית הילכתא כרב אלא
 כת"ק וס"ל שוטחין כחמה אבל לא כנגד העם ונוכל לומר
 כאוקמתא דפליגי ברה"ה אבל ברה"ר אפילו ב"ה מודה דאסור
 מפני מראית עין אפ"ה עסקינן דברבנן בלישני קמח לקולא
 אבל הרי"ף דפסק בפרק חכיות כרב א"כ אי אפשר לאוקמי
 אלא באוקמתא קמייתא דאף ברה"ה פליגי ב"ה וס"ל דמותר
 דאין כאן מראית עין דשוככו מוכיח עליו אבל לאוקמתא
 בתריית' אי אפשר לומר אליבא דרב כלל ולכך לא הביאו רב אלפס
 התשנה כנורתה ודברי הר"ן נוחים ומתקבלים שכפס והרב אלפס
 לא הביא מזה כלום לפי שהוא פסק בפרק חכיות כהא דאמר
 רב יהודה אמר רב הילכך על כרחך אמר ב"ה אפילו ברה"ה
 שרי דאי הוי אסרי ברה"ה ברשות היחיד כמו הוי אסרי אבל
 רכיבוניס'ס גאון ז"ל כתוב דלית' לדרב משום דאשכחן כמה
 מתניתין דפליגי עליה כו' ולפי זה קיימא לן בלישני כתרס דרב
 חנן דמחלוקות ברה"ה אבל ברה"ה דברי הכל אסור עכ"ל וא"כ
 לדברי הר"ן נוחא דלכך לא הביא הרי"ף אלא המשנה כנורתה
 משום דפוסק כרב :

אבל

בעיקר הדין תמה אני על הר"ן דאפילו אם
 ניתא דלית הילכתא כרב מ"מ הא קיימ' ל' כל
 הוכי דאיבא תרי לישני והוא דרבנן עבדינן לקולא וכן איבא
 לפתויה על הרמב"ם שכתב בפ"ה מהילכות י"ט דין ד' ו"ל
 אין מוליכין את הסולם של שוכך משוכך לשוכך ברשות הרבים
 שמה יאמרן לקמן גנו הוא מוליכו אבל ברשות היחיד מוליכין
 אף על פי שכלל נוקס שאסרו חמתיס מפני מראית עין אפילו
 בחדרי חדרים אסור כאן התירו מפני שמחת י"ט עכ"ל ופמה
 אני לפי סברתו דכאן התירו מפני שמחת י"ט למה פסק
 לחומר' במילי דרבנן ולא פסק בלישני קמח לקולא ונגוף הדין

חידושי ביצה פרק ב כט

והא תנן ר"ש אומר אם אין מומו ניכר מע"ט אין זה מן המוכן
וע"כ דגוריון משום שימיר כמו שגולד ב"ט וימיר מוקפה ע"ת
ולית ליה מוקפה דמי לית ליה מוקפה אין סייך למגור גזירה זו
ומשני שפיר הנה בגולד מוס ב"ט שפיר אית ליה מוקפה דמי
וימר דמתילד ביה מומא ומי יימר דיהיה מוס קבוע ומי יימר
דמודקק ליה חכס דאם נימא דמוסר לראות מומין ב"ט מ"מ
מי יימר דירנה חכס להודקק לזה כמו מי יימר דמודקק ליה בעל
ולכך שלא להסיר מוקפה כזה אסור לראות מומין ב"ט אפילו
אם נולד מוס קבוע כע"ט וכו' מיושבים כל הקוסיות התוספ'
ואין אנו כריבין לחוק בדחוקים של התוספות וזה כדור לאמתו
של תורה וכו' מיושב קוסיות מהרש"א דוק ותשכח :

שם

בגמרא ליטחוט והא תם הוא לא גריב' דנפל ב'י'
מומא והא מוקפה הוא כו' יש לדקדק דעל מתניתן
כמי קסה קושיא מאי קמ"ל דלא יטחוט הא תם הוא ואם נפל
ב'י' מומא מוקפה הוא ונראה לי לישב דהא הרמב"ם כתב כפ'
המשניות דאם חזר אחר שהעלה מוס קבוע אסור לשחוטו ב"ט
לפי שיעלה על דעתיו שכיון שהתחיל המוס מע"ט דעתיה עלי'
ואינו מוקפה כו' ויהודה סובר כי על כל פנים היה מוס ניכר
מע"ט ומה שהסיר בכבוד סגפ' לבור לשחוטו כמומו
שים בו משום נער בעלי חיים לפי שמעלין אותו ושחטין אותו
כיון שמוסר לו ראיות מומיו ב"ט אבל כשעלה ונסתלק נער
ב"ה אין דין לשחוטו אפילו היה המוס עובר מוס קבוע שהא
מוקפה עכ"ל דכ"ל על מתניתן היתאומר דמירי שגולד בו מוס
קבוע עכסיו קמ"ל דאין שחטין אותו ולא קשיא פסיט'
דמוקפה הוא ד"ל דקמ"ל דלא כתיב לו מוקפה זה לשחוטו משום
נער ב"ה קמ"ל דאפ"ה אסור להעלותו ולשחוטו אלא יעשה
לו פרנסה במקומו אבל עכסיו דגנין דעברו ואסקיה וא"כ תו
ליכא נער ב"ה א"כ פריך שפיר אי נולד ביה מוס קבוע דאסור
פשיטא כיון דליכא נער ב"ה א"כ מוקפה הוא וק"ל :

דף ל' ע"ב גמרא

תניא ר' חייא בר יוסף
קמיה דר' יוחנן אין
נוטלים ענים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה ופ"רש"י שם
בכריתתא נמי גרסינן אלא מן הסמוך לה ויש לדקדק מאי בעי
רש"י לפרש דגרסינן בכריתת' אלא מן הסמוך לה וכריתת' זו
שנויה בפ' כירה ולא פ"רש"י שם כלום ונראה לי לפרש דכאן
הוכרח רש"י לפרש זה דגרסינן אלא מן הסמוך לה דשם כתבו
התוספ' כד"ה ולא מן הסמוך לה כפ' המביא כו' ויין גרם
במשנה אלא מן הסמוך לה ופריך בגמרא והא קא סתר אהלו
ומשני מאי מן הסמוך לה סמוך לרפנות והשתא אי גרם בכריתת'
דכאן אלא מן הסמוך לה הוי כסמוך לרפנות ואי גרם ולא מן
הסמוך לה מיירי במאי שעל הסכך וטעמא משום דסתר אהלו
כדאמר התם עכ"ל וכאן בסוגיא תירוק שמואל מאי כסמוך
לה סמוך לרפנות ורב מנסה תירוק באוסרייתא דאין מבטלין
לסכך וכתבו כמה פוסקי' דשמואל פליגי ע"כ רב מנסה דלשמואל
לא מהני אוסריית' למעלה מן הסכך ופסק הרמב"ם כשמואל
ולפ"ז ע"כ לא גרסינן הכי ולא מן הסמוך לה דאי גרסינן ולא
מן הסמוך לה א"כ נובל לפרש במאי שעל הסכך ואפילו
באוסרייתא נמי סתר אהלו וא"כ מאי פריך הש"ס ור"ש מתיר
והא קא סתר אהלו דילמא ר"ש פליגי אמאי דקאמר בכריתת'
ולא מן הסמוך לה דהיינו למעלה מהסכך ואפילו באוסריית' על
זה פליגי ר"ש ומתיר דלא מבטל ליה לגבי סכך ופליגי ר"ש ע"כ
ת"ק בסדרת רב שמואל ורב מנסה והא דראמר בכריתת' ושון
בסוכת חג כגון שאסורה נובל לומר כדעת הפוסקי' דסוכ'
חג כגון אפילו מן הסמוך לו אסור ועי' בכ"ח כ"ח ס' תקי"א
ושפיר נובל לפרש אס התנה עליה הכל לפי תנאי דקאי על
הסמוך לה דאינו אסור אלא משום מוקפה ולכך פ"רש"י דע"כ
גרסינן בכריתתא אלא מן הסמוך לה ור"ש מתיר וע"כ לא קאי
ר"ש אלא על מה דאסור ת"ק דאין נוטלים ענים מן הסוכה
ושפ"ר ר"ש מאי דאסור ת"ק ולכך פריך שפיר ור"ש מתיר והא
קא סתר אהלו ומוכרחי' אנו לומר דפליגי בסוכה רעועה וק"ל :

שם בגמרא

וסוכה דמנוה לא והתניא סככה
כהילכתא ועטרה בקרמי' כו'

מקפין העולם בלו היה לו להקשות בריושא או לדברי רבששת
דאמר מה חג לה' אף סוכה לה' והנה אחרי שירדתי לעומקא
של הלכה אמרתי דבר נאה ומתקבל בעזרתה' ומתחילה כריבין
לדקדק דלפי גירסא שלנו דתירוק רב מנסה כו' דרבא סיפא אסתאן
לסוכה דעלמא א"כ יש לדקדק למה הפסיקה הכריתתא כדון
ושון והדר תני דין סוכה דעלמא דאם התנה הכל לפי תנאי
ולא תני מיר אס התנה אכל סוכה דעלמא וא"כ הוי ל' למיתני
ושון בסוכת ח"ג וכו' ונראה לי לומר דאשמועינן חידוש גדול
במאי שהפסיק כדון ושון והדר אשמועינן סוכה דעלמא דאם
התנה משום דהר"ן מחולק עם בעל המאור כדון אס התנה
בסוכה כריאה דתנאי מהני אפילו לרבי יהודה דתנאי מהני לכל
מוקפה משמת איסור לאחר שיעבור ומן יסודו ומכאן ראייה
מן הירושלמי שכתב בפרק כירה וז"ל והא דמסקינן גרסא דליקון
עליו באותו שבת אסור דוקא שלא התנה עליו אכל התנה עליו
שיטלטלנה לאחר שככה שרי לטלטלה משככה אפילו כר גדול
וכן כתב הרמב"ן ז"ל והביא ראייה מדגרסינן בירושלמי אס
התנה עליו מותר במאי אנו קיימין כו' ופרקינן כר"ש שכן
ומיירי בכוס וקערה ועשיות דאסורי לר"ש אפילו לאחר שכתב
ואס התנה עליהם מותר עכ"ל ומה נלמד לדברי ר' יהודה דהא
דפליגי בסוכה רעועה דדמי למותר שמן שכבר דאדם תלפס
מתי תכבה נרו אכל בסוכה כריאה דאף ר"ש מודה דאפילו נבלה
דאסור דמוקפה מחמת איסור הוא דכיון שפיתה כריאה מאתמול
לא יהיב דעתיה עליוה דדמי לכוס וקערה ועשיות דמודו כהו
ר"ש לר"י וכי יהיב דמהני לר"ש תנאה בכוס ועשיות הכי
נמי מהני תנאה בסוכה כריאה וכי יהיב דמהני לר"ש תנאי
במוקפה מחמת אסור הוא דהדין דמהני לר' יהודה דלא פליגי כו'
כך הוא דעת הר"ן עי' בא"ח סימן תקי"א ככ"י :

אבל

בעל המאור כתוב וזה לשונו דסוכה רעועה מהני
ביה תנאה אפילו לרבי יהודה דאינו מוקפה
מחמת איסור דאי נמי סדר לה קודם נפילה אין בה משום
ספירת אהלו שפירא רעועה אכל לכתיבא חוץ לה לפיכך משום
דמחוי כמאן דמסר וסוכה כריאה לא מהני ביה תנאי ומוקפת
היא מחמת איסור וסוכה דמנוה לא מהני ביה תנאה כלל לא
סגח כריאה ול"ש רעועה דמנו דאי תקני למנוסה חדא שעתה
אחקלא לכולה שבעה וימי דכחד יומא אריבא דמי עכ"ל ולפ"ז
לרבי מנשיא דתירוק דסיפא אפיה לסוכה דעלמא אשמועינן
דין גדול במאי דלא תני לעיל אכל סוכה דעלמא דאי היה
תני לעיל אס התנה עליה הכל לפי תנאי ה"א דהא לר"ש בסוכה
רעועה לא כריך תנאי אלא קאי בין לת"ק ובין לר"ש בסוכה
כריאה דהוי מוקפה דמנוה ב' תנאה וכדעת הר"ן ולכך הפסוק
בו שון בסוכת חג כגון דע"כ מוכרחים אנו לומר דתנאי דפליגי
בסוכה דעלמא היינו בסוכה רעועה מודים בסוכת חג אף
בסוכה רעועה דאיסורי מחמת שהוקנה למנוה ומודה ר"ש
לת"ק דאסורה וכן בסוכה דעלמא דפליגי בסוכה רעועה מודה
ת"ק לר"ש דאם התנה הכל לפי תנאה וככא דאם התנה נמי
קאי על ושון דתנאי דפליגי בסוכה דעלמא בסוכה רעועה מודים
זה לזה בסוכה רעועה דמנוה דאיסרה ולא מהני ב' תנאה וכן
בסוכה דעלמא בסוכה רעועה נמי מודים דאם התנה הכל לפי
תנאי וכדעת בעל המאור אכל סוכה כריאה דעלמא לא מהני
ביה תנאה דלא מהני תנאה נבי מוקפה וזה דבר נאה ומתקבל
לישב דיקדוק גדול למה הפסיק בו ושון ולא תני אס התנה
אכל סוכה דעלמא אלא ע"כ כדאמרן :

וכוה

ימיטב קוסיות העולם דאיכא למידק לרבי
הר"ן שכתב ואיסורו דנויין משום כיווי מנוה
מ"מ כיון שטפלין לסוכה עשאן כמוהו ואי מיתנהו מינייהו אפילו
לאחר שפגלו איכא משום כיווי מנוה הילכך אפילו התנה להינות
ממנו כפיילו אין תנאי כלום דכי יהיב דסוכה אסורה כל זמן
מנוה אפילו כפלה נוי' נמי אסורה ומיהו כיוס ח' משמע דמהני
ב' תנאי לסוכה ולגוויה כל שנפלי כיון דלא מיתסרי אלא משום
מוקפה מהני כהו תנאי כי היס דמהני בכל מוקפה עכ"ל ולפ"ז
קשה מאי פריך הכי המקשה מהך כריתתא דסככה כהילכת'
ועיטרה בקרמין כו' דתני דאסור להסתפק ממנו עד מונאי י"ט
אחרון של חג ואם התנה עליה הכל לפי תנאי ש"מ דמהני ב'י'
תנאי בסוכות מנוה דילמא לעולם לא שהני ב'י' תנאה בסוכ'
מנוה

חידושי ביצה פרק ב

מנוה להשתמש בהם אפילו לאחר שנעלה כמו שדירון רב
 מנשיא ברי' דרבא וכן ברייתא דקתני ואם התנה קאי על י"ט
 אחרון דאינו אסור משום דאיפקי למנומו אלא משום דאיפקי
 לאסור לכך מהני תנאו שאם התנה שאם תפול ביום אחרון
 דשני לאשתמושי אבל כל ז' ימי החג לא מהני בהו תנאי לא
 בני סוכה ולא בשוכה ענמו כדברי הר"ן אלא ע"כ נריבן
 אנו לומר כך דהא נחלקו הפוסקי' אם מהני תנאי במוקנה
 מחמת איסור דלדעת הסוספי' כפי' כירה דף מ"ד ובשמעתין ס"ל
 דלא מהני תנאי במוקנה מחמת איסור ולדעת הר"ן ושאר
 פוסקי' מהני תנאי במוקנה מחמת איסור ובמוקנה מחמת מנוה
 לא מהני תנאי ובכרית' בניו סוכה יש שני מיני מוקנה אחד
 מפני מנוה ואחד מפני איסור כגון בי"ט אחרון :

ולפי'

ניחא דכל"ז לא היה המקשה רונה להקשות
 בריית' בניו סוכה אעני סוכה הית' אומר
 דברייתא קאי על י"ט אחרון דאם התנה דאין בו איסור
 משום הוקנה למנומו אלא משום מוקה מחמת איסור וכוה
 מהני תנאי אבל במוקנה מחמת מנוה לא מהני תנאי לא
 פעני סוכה ולא בניו סוכה וע"כ נריבן אנו לומר סברא זו
 דהא כפי' דף י' ע"כ רנה הש"ס להביא סייעת'
 מהך ברייתא דעטרה בקרמין לרב חסדא דאם פירסה עלה
 סדן לנאותה כסירה ודחה הש"ס דילמא מן הכד מיירי וקשה
 איך ס"ד דמקשה דברייתא מיירי לחעלה תחת הסכך א"כ כיו
 פוכה טוה לעני הסכך דאינו יכול לומר אין אנו בודל כל בין
 השמשות דהא אסור מחמת סתורת אהל ואיך תני בכרית' ואם
 התנה הכל לפי תנאי אלא ע"כ ס"ד דמקשה דאם התנה קאי
 על י"ט אחרון דאינו אסור אלא משום איסור מקנה ומפני
 ב"י תנאי ודחי הש"ס דלא תסתייע דמן הכד מיירי א"כ הדר"ן
 למילתא קמית' דכל"ז לא רנה המקשה להקשות הניבכריות'
 אהדדי דהית' מפרש כדפרשנו לדעת הר"ן דאם התנה קאי על
 י"ט אחרון דאין אסור אלא משום מוקנה ומהני ביה תנאי
 אבל השאז דמירון רב מנשיא דסייעת' אמתן לסוכה דעלמא
 וקשה למה הפסיק בו ושזין היה לו ליתני נבי אהדדי אבל סוכה
 דעלמא אלא מוכרחים אנו לומר דקת"ל דלא נטעי לומר
 בדעת אלא דחשני תנאי בסוכה בריאה בין לר"ס ובין לר'
 יהוד' ולכך תני אחר ושזין דקת"ל כמאי דפליגי בסוכה
 דעלמא ברעועה הס שזים כסוכת חג דמורה ר"ס לר' יהוד'
 דחסורה אפילו ברעועה וכן ר' יהודה מורה לר"ס בסוכה רעועה
 דעלמא דאם התנה דמהני ב"י תנאי אבל סוכה בריאה אפילו
 דעלמא לא מהני ביה תנאי משום נבי איסור מוקנה לא מהני
 ביה תנאי פריך שפיר בכרית'א דליכא למימר דברייתא מיירי
 דמהני תנאי על י"ט אחרון דאינו אסור אלא משום מוקנה
 מחמת איסור דהא ע"כ מחוב דאפילו באיסור מוקנה כמי' אינו
 מהני בהו תנאי וא"כ ע"כ בריית' כפשט' דמהני תנאי
 אפילו במוקנה מחמת מנוה וקשיא על הך ברייתא דרב שמע
 ומשני אבי' ורבא לעולם כדקאמרין דלא מהני תנאי באיסור
 מוקנה ולא מהני תנאי בסוכה דעלמא בסוכה בריאה אלא
 בסוכה רעועה ובסוכת חג דאיפקי למנומו אפילו ברעועה
 לא מהני תנאי כדעת בעל המחור אלא בניו סוכה מהני
 תנאי באומר שאין אנו בודל כל בין השמשות וא"כ אין כאן
 מוקנה לא מחמת מנוה ולא מחמת איסור מוקנה מחמת
 דאי אפשר לספור בין השמשות חל איסור מוקנה מחמת
 מנוה אפילו בסוכה רעועה מנוי דאיפקי בין השמשות משא"כ
 בסוכה דעלמא מהני תנאי בסוכה רעועה אבל לא בסוכה
 בריאה כדעת בעל המחור ודוק וכל זה לפי גירסת שלנו ולא
 בגירסת הריף :

ודשנא

סוערת קשות הני' על הרמב"ם דהא
 הרמב"ם היה לו גירסתו כמו בספרי'
 שלנו ולמה השמיט עכ"פ דמהני תנאי לכל הפחות בסוכה
 רעועה והרב הכי' רונה לישב זו"ל בא"ח סי' תקי"ח ת"מ
 יש לתמוה למה השמיט הרמב"ם הא דתניא ואם התנה עליה
 הכל לפי תנאי כיון דאפילו ר' יהודה מודה בה וכומו שכתבו
 סדן ורמב"ם ושמע דע"כ הכי הוא דלר' יהודה אינטרך
 דלר"ס למה לי התנה כי לא התנה נמי שרי ואפשר לומר
 שהוא מפרש דלר"ס נמי אינטרך התנה להיבא שתיקה בריאה

דף לא גמרא

היה קרפף כו' אכע"י להו
 היכי קאמר כל סמוך לעיר
 כו' ש"מ ר' יוסי דתני לקולא קאמר הני גרם רש"י וקאמר
 ר' ירמיה הלכה כר' יוסי להקל אבל הריף גרם איבע"י להו
 ר' יוסי לקולא קאמר דקאמר ר' יהודה כל סמוך לעיר והוא
 דאית ליה פותחת ואחא ר' יוסי למימר כיון דאית ליה פותחת
 אפילו בתוך התחום נמי או דילמא לחומרא קאמר דלמר ר'
 יהודה היה קרפף כל סמוך לעיר בין אית ליה פותחת בין
 לית ליה פותחת ואחא ר' יוסי למימר דוקא דאית ליה פותחת
 כו' ופסק הרמב"ם כפי' כ' מהילכת י"ט דין' בין ברחוק
 ובין בסמוך בעינן פותחת והראב"ד השיגו וכבש המגיד משנה
 שדברי רבינו נראים לו יותר וכן פסק בש"ע בא"ח סי' תקי"ח
 ויש לדקדק על הרמב"ם איך פסק כר' יוסי לחומרא הלוא
 בפירוש קאמר הש"ס הלכה כר' יוסי לקולא ש"מ דלקולא סני
 בסמוך כלא פותחת דאי לקולא נמי בעינן עכ"פ פותחת ח"כ
 מאי חילוק לר"י בין לקולא ובין לחומרא וכריבן אנו לומר
 דהרמב"ם גרם כגירסת הריף הלכה כר' יוסי לקל ולא גרם ור'
 יוסי דתני לקולא קאמר ומפרש האיבע"י כך ר' יוסי לקולא
 פליג אדר' יודא ח"ד לחומרא פליג אדר' יודא ופשיטא לבעל
 הש"ס מדקאמר ר' יוסי כל שיש לו פותחת אפילו בתוך התחום
 מדקאמר אפילו בתוך התחום ס"מ דסמוך נמי בעינן פותחת
 אלא דמתיר ע"י פותחת אפילו בתוך התחום ולא מספקא ליה
 אלא חי' ר' יוסי לקולא פליג אדר' יהודה ור' יהודה מחמיר מר'
 יוסי ח"ד ר' יוסי לקולא פליג ח"ד חדוה דר' יהוד' מקיל טפי
 ופשיט' ר' יוסי לקולא קאמר ור' יהודה מחמיר והילכתא כר'
 יוסי ולכך פסק בין ברחוק בין בסמוך בעינן פותחת לאסוקי
 מדברי יהודה דס"ל דלא מהני פותחת ברחוק אבל לר' יוסי לא
 מספקא ליה דמקיל טפי קולא והכריחו לפי' זה משום דגירס'
 רש"י ופירשו קשיא קשות הש"ס דמוקמי כמו שכתבו החוספת
 בד"ה איבע"י להו ופירובם הוא דחוק מאוד אבל לפי הרמב"ם
 ניחא דלא מספקא להו כלל דר' יוסי דתני לקולא קאמר מדקאמר
 אפילו בתוך התחום שכת משמע דפותחת מהני אפילו בתוך
 התחום אבל לעולם בסמוך נמי בעינן פותחת אלא דנכעי'
 לו חי' ר' יוסי לקולא קאמר ופליג על ר' יהודה דמחמיר או
 לחומרא ופליג על ר' יהודה דמקיל ואמר ר' ירמיה הלכה כר' יוסי
 להקל דהיינו ר' יוסי פליג להקל על ר' יהודה דמחמיר והלכה
 כר' יוסי אבל קשיא לי על פי' זה דהא כעירובין כפי' מי
 שהזניחו דף מ"ו ע"ב דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי ואמר
 רב משרשי דלית ליה להני כללא ורונה להביא הש"ס כמה
 ראיות מבהמה מתניתן ולפי' הרמב"ם למה אינו מביא ראיה
 מהך מתניתן מדאינטרך ר' ירמיה לפסוק הלכה כר' יוסי ש"מ
 דלית

חידושי ביצה פרק ב

ל

יהושיע אומר לא יגמור הכי גרסינן כס"א וכן כתב רש"י בסוף פ"ד בנינה דהכי גרסינן דר"א אומר יגמור דס"ל בשבת כמו בחגר וכן נראה מלשון הרמב"ם בחיבורו סוף פ"ד מהילכ' מעשר אט"פ שכפירושו כתב מאמר ר' יהושיע יגמור ועכשיו ראיתי בנוסחא שכל לידו מארץ ישראל וכונוסחא היא כמו בחיבורו עכ"ל ונוראות נפלאתי עליו דמשמע כחיבורו שגרס בגמרא כגירסת רש"י דהרי לפי גירסת רש"י ס"ל לר"א בין בחגר ובין בשבת יגמור ולר' נתן יגמור במוכא' שבת וילא מן החגר לנינה וסא יגמור ומשמע לר' יהושיע לא יגמור אפילו למוכא' שבת ובחיבורו סוף פ"ה מהילכ' מעשר כתב היה אוכל באשכול וחסכה לו לילי שבת לא יגמור אפילו בשבת עד שיעשור ואם הניחן לאחר שבת הרי זה גמור ולפי גירסת רש"י ס"ל לר"א כן אוכל לר' יהושיע לא יגמור אפילו למוכא' שבת ודוחק לומר דמסק כר"א השמות הוא ועוד שהרי בסוף פ"ד מהילכות מעשר כתב היה אוכל באשכול ונכנס מן הנינה לחגר אט"פ שינא מן החגר לא יגמור עד שיעשור ואי ה' גרס בחיבורו כמו גירסת רש"י א"כ באשכול בנינה כמו יגמור כשינא מן החגר וכפירושו על משניות בפ"ח דתרומת גבי נינה וחגר כתב מאמר ר' אלעזר יגמור שינא מן החגר ויגמור וכמו כן מאמר ר' יהושיע יגמור דכה לומר שיכחנו עד מוכא' שבת אבל בשבת עגמו אסור לא כלו עכ"ל וכשמע בנינה וחגר אף שינא לנינה ס"ל לר' יהושיע דלא יגמור וכתב בפירושו והלכה כר' יהושיע בשני מאמרים ובחיבורו ג"כ ספק כן בסוף פ"ד דבבבא אף שינא לנינה לא יאכל ובשבת יאכל למוכא' שבת ש"מ שהי' לו לפתח עינים בחיבורו כמו שכתב בפירושו ולא גרס כפי' רש"י וכן כתב הספ"ק משנה סא ומה שיש להקשות עליו מסוגי' דפרקן ע"י ביש של שלמה שנדחק בזה וכבוד הגדול של ת"י במקומו מונח וכאן כתב שלא בדיק דוק :

לית ליה להני כללא ולפי' רש"י כיחא דמספקא לן כדברי ר' יוסי גופי' אי קאמר לקולא או לחומרא ואפשר דס"ל דה"ה דהוי מני למייתי סך מתניתן אלא חדא נקט ודיק :

דף לה ע"א גמרא

מתניתן נמי בחוקה טהור וגבר' טמא דלא מני מהדר ליה לכאורה יש לדקדק דאין סוגיות הש"ס דהא מתניתן סתמא קתני עומד אדם על חוקה ערב שבת בשביעית דמניה דייקין הא בשאר שני שבוע הכינמי דאסור משום דשבת קובע למעשר אפילו בדבר שלא נגמר מלאכתו דליכא למימר דאמירתו שאמר תכאן אני אוכל קובע ליה דהא לר"א כיון דמותרו מחויר וכל הכי דמותרו חויר אינו קובע לר"א וס"מ דשבת קובע ומתניתן ספיר מסייע ליה דסתמא תנן משמע אפילו כגברא טהור וחוקה טהור ודחי הש"ס מתניתן נמי בחוקה טהור מנא ליה הא לדחות סייעתי דמר וזוטר' ולכל הפחות הוי ליה למימר בלשון דילמא איירי מתניתן בחוקה טהור וגברא טמא ואיך דחי בפשיטות ומתניתן נמי בחוקה טהור וגברא טמא ונראה לי לומר דהש"ס היה יודע ממתניתן היה אוכל באשכול וכו' דמוכח מיניה דמוכח סא דס"ל לר"א דאין שבת קובע בדבר שלא נגמור וקשה דידיה ארדייה דמתניתן מוכח דשבת קובע ועלה דבעתו לומר דע"כ דמתניתן מיירי בחוקה טהור וגברא טמא ודיבורו שאמר תכאן אני אוכל קובע כיון כגברא טמא אין מותרו מחויר ומוכרחי' אנו לומר כן דלא תקשי' ר"א אדר"א ועל זה פריך המקשה הלוא מוחזרין ועומדים הם ומסיק שש"ס אליבא דר"א לא מבעי' ליה דוראי לר"א שבת קובע כמו בתרומה אלא דמבעי' לי אליבא דהכמיה ופריך בתר הכי ספיר ורימניה דר"א אדר"א כיון דמותרו חויר מוכח מהך מתניתן דכיפה דשבת קובע בדבר שלא נגמור מלאכתו ומתניתן דתרומות מוכח דשבת אינו קובע ודחי ליה הש"ס התם כדקתני טעמא ר' נתן אומר כו' וראיתי בתוספת י"ט כפ"ח דתרומת וזה לשונו ר' אלעזר אומר יגמור ורבי

סליק חידושי קדושין וחידושי ביצה

